

EL TIEMPO
Saikas

Vasaris - Febrero 1949 - II m. Nr. (6) 2

“Laiko” Rėmėjai

“LAIKO” Garbės Leidėjai

Emilija Čekanauskienė, Katalina ir inž. Jonas Čekanauskai, Konstancija Deveikienė, Juozas Musteikis, inž. Jonas Ramanauskas, Pranas Ramanauskas.

PONIA KONSTANCIJA DEVEIKIENĖ yra šito specialus Vasario 16 d. “LAIKO” numerio Garbės Leidėja. Gimė ji ir augo nuostrabiai gražioj vietoj netoli Skirsnemunės, 1928 m. Ponia K. Deveikienė atsiveikina su gimtojom Nemuno pakrantėm ir leidžiasi į tolimą ir nežinomą Argentinos šalį, kuri turėjio tapli jos antrąja tėvyne. Sukūrusi šeimos židinį su vienu iš žymiausių ir gabiausių mūsų kolonijos pramoninkų p. Kazimieru Deveikiu-Pipiru, Ponia K. Deveikienė ir pati savo darbštumu bei numanumu nemaža prisidėjo prie didžiulio įvairaus dydžio spintų, kartotekų, archyvų ir kitokių raštinės reikmenų bei didžiųjų varžtų ir veržeklių fabriko pažangos. Ypatingą dėmesį Ponai Deveikiai kreipia į vispusišką savo daug žadančių vaikučių išauklėjimą. Vyriausioji dukrytė Elenutė, teturėdama vos 10 metų, jau gražiai pagriežia pianu ir akordeonu, o jos dar jaunesnis broliukas Vincukas jau lanko smuiko pamokas. Ir pačios jauniausiosios — Alisytė ir Elvirutė — yra gražiai auklėjamos lietuviškojė dvasiojė ir puikiai kalba ne tik ispaniškai, bet ir lietuviškai. Būdamį samoningi ir susipratę lietuviai, Ponai Deveikiai labai dažnai ir dosniai remia visuomeninius bei kultūrinius mūsų kelonijos reikalus. Ypačiai daug prisidėjo ir prie vienintelės lietuviškos mokyklos bei Salės, kurių p. Kazimieras Deveikis-Pipiras yra Kūmas drauge su Ponia Emilija Čekanauskiene ir Poniais Katalina ir inž. Jonu Čekanauskais.

Reikšdamos gilią lietuvišką padėką, “Laiko” Redakcija ir Administracija sveikina savo naująją Garbės Leidėją su visa šeima ir linki, kad jos taip drąsiai remjama bei skatinama visokeriopa lietuviškoji pažanga niekada nesustotų.

NAUJI “LAIKO” RĖMĖJAI

Skelbiame sekančius naujuosius mūsų laikraščio Rėmėjus (skaičiai reiškia pezus):

Jonas Miliauskas, 20; Jonas Petrauskas, 10; Valovas Rymavičius, 10; Salomėja Giknaitė, 5; G. Kunstas, 5; Justas Laurinaitis, 5; Irenė Čipinys, 3; J. Dultis, 2; Juozas Ražaitis (San Fernando) 2.

Vasario 16 dienos proga aukojo:

Augustas Ališauskas, 10; Vladas Bandžius, 10; Kazys Černiauskas, 10; Deveikis Stasys, 10; Deveikis Vladas, 10; Kostas Gelbūda, 10; Adelė Ivoškaitė, 10; K. Karalius, 10; p. Kemežys, 10; pp. Lesniauskai, 10; pp. Mackevičiai, 10; p. Mikelionis, 10; p. Petravičius, 10; p. Stanaitis, 10; Algis Trasikis, 10; p. Vedegys, 10; p. Malkevičius, 5; p. Marenholcas, 5; Juozas Maslaitis, 5; Apolinaras Naujokas, 5; p. Stankunavičius, 5; Augustinas Varškys, 5.

Visiems paskelbtiesiems ir nepaskelbtiesiems “LAIKO” Rėmėjams Redakcija ir Administracija nuoširdžiai dėkoja.

“Laiko” Bendradarbiai

Augustinas Ališauskas, dr. Pranas Bagdanavičius, A. Bagdoniėne, Kazys Bradūnas, Pranas Brazys, Elena Būzienė, Kazimieras Čibiras, dr. F. Constantino, St. Devenis, Jonas Dultis, Alfonsas Granslys, dr. Kazys Graužinis, prof. Domas Gruodis, Aldona Jablonskytė, Zeferinas Juknevičius, Paulius Jurkus, kun. Antanas Kardauskas, Juozas Kėkštas, Jadvyga Kuncaitienė, dr. A. Laucis, dr. J. Mačernis, Nelė Mazalaitė, Aleksandras Merkelis, dr. Jonas Narbutas, dr. Titas Narbutas, Ignas Padvauskis, Aleksandras Petravičius, Jonas Stankūnas, doc. Vytautas Staugaitis, Paulius Stelingis, Z. Stepšys, agr. Antanas Šantaras, agr. Natalija Šantarienė, Mykolas Tamoliūnas, Alfonsas Tyruolis, Juozas Valentinas, Jonas Vedegys, Antanas Vilutis, dr. A. Zotovas.

KAZIMIERAS ČIBIRAS gimė 1911 m. Vilniaus krašte, kur taip pat augo ir mokėsi. Persikėlęs į laisvąją Lietuvą, savo gabia plunksna greitai įjungė į spaudos darbą, rašinėdamas į įvairius žurnalus bei laikraščius ir pats redaguodamas. Pasitraukęs nuo pirmosios bolševikų okupacijos, p. K. Čibiras apsigyveno Argentinoje, kur parašė daug rimtų veikalų, brošiūrų bei straipsnių, ginančių Lietuvos bylą ispanišką kalbančioje Amerikoje. Jų tarpe ypač pažymėtinas yra 478 p. didelio formato veikalas “Lituania entre Fuego Cruzado” (1944 m.). Šįmet sukanka 20 metų, kai mūsų bendradarbis pradėjo žurnalistinį darbą redakcijose. Dabar jis yra oficialus Lietuvos Pasiuntinybės P. Amerikai bendradarbis ispaniškajai spaudai. Gyvena Montevidejuje. Anksčiau yra gyvenęs Anglijoje, Š. Amerikoje ir kitur. Gerai pažįsta mūsų išėiviją ir jos rūpesčius. K. Čibiras yra “LAIKO” Redakcinės Kolegijos narys, kurio lietuviškus ir ispaniškus straipsnius bei informacijas dažnai skaitome “LAIKO” skiltyse.

Šv. Cecilijos Choro įdainuotų Lietuviškų Plokštelių

galima gauti: Lietuvių Parapijoje Avellanedoje, pas reikalų vedėją p. K. Misiūną ir per bet kurį šv. Cecilijos choro narį.

SVARBUS PRANEŠIMAS SKAITYTOJAMS

Pranešame, kad šis “LAIKO” numeris yra paskutinis, siunčiamas prenumeratos neužsimokėjusiems skaitytojams. Ateityje veltui bus siunčiamas tik vienas “Laiko” numeris ir tik tiems, kurie patys ar per kitus pareikš norą su juo susipažinti. Šia proga kreipiamės į visus susipratusius brolius lietuvius su prašymu prisiminti kiekvieno mūsų sunkią atsakomybę už lietuviškosios spaudos likimą išėivijoje ir nedelsiant užsisakyti “LAIKĄ” sau ir savo artimiesiems, už ką jau iš anksto širdingai dėkojame.

“LAIKO” Administracija.

EL TIEMPO Laikas

MĖNESINIS LIETUVIŲ ŽURNALAS
LEIDŽIAMAS BUENOS AIRES'E
REDAGUOJA: REDAKCINĖ KOLEGIJA

REVISTA MENSUAL LITUANA

Director Responsable: P. Casimiro Vengras

Redakcijos ir Administracijos adresas: Mendoza 2280,
Avellaneda, Buenos Aires (Argentina) T. E. 20-9027
PRENUMERATOS KAINA: Argentinoje metams 10
pezų, pusei metų 5 pezai, atskiras numeris 1 pezas.
Uruguay'uje metams 4 Urug. pezai. Šiaurės Ameri-
koje ir kitur metams 2 doleriai.

Vasaris - Febrero 1949 II metai, Nr. (6) 2

Vasario 16 ir mes

“O be meilės mes būtume žuvę
Svetimųj nuo tėvynės nutolę!”

Faustas Kirša

Kam ta nepriklausomybė?

Kam ta nepriklausomybė mažai lietuvių
tautai?

Tam, kad mūsų tauta neišmirtų. Mirtis,
mat, yra gyvybės netekimas, o gyvybė yra
savaimingas judėjimas: lavonas tik tiek ju-
da, kiek kiti jį judina. Kas varžo savaimingą
tautos pasireiškimą, tas ją žudo. Be judėjimo
laisvės tauta uždūsta, kaip plaučiai be oro.
Ir juo kuri tauta yra silpnesnė, juo greičiau
ji vergiama uždūsta. Štai kodėl mažai lie-
tuvių tautai nepriklausomybė yra net reinka-
lingesnė, negu didelėms tautoms.

Kova dėl vasario 16

Mūsų tauta pirmą kartą savo nepriklausomybės neteko per trečiąjį Lietuvos — Lenkijos valstybės padalinimą, įvykusį 1795 m. 1831 ir 1863 m. sukilimai byloja apie dūstančios tautos norą gyventi. Pagaliau 1904 m. išsikovojo sau spaudos laisvę, o 1905 m. Rusijos revoliucija atnešė jai ir organizacijų laisvę. Šitų dviejų kultūrinių laisvių pakako, kad 120 metų vergavusi tauta per 10 sekančių metų pasiruoštų politinei laisvei atgauti. 1914 m. pasaulinis karas sugriovė caro imperiją, ir iš jos griuvėsių 1918 m. vasario 16 d. pakilo nepriklausoma Lietuva naujam, niekieno nevaržomam gyvenimui.

Vėl 10 vergijos metų

Visas pasaulis stebėjosi nepriklausomos

Lietuvos daroma pažanga ir vispusišku suklestėjimu, kuris tęsėsi 22 metus. 1940 m. raudonoji okupacija vėl atėmė ne tik politinę, bet ir kultūrinę bei ekonominę laisvę. Jau baigiasi dešimtieji vergijos metai, kai Lietuva turi teisę judėti tik tiek ir taip, kiek ir kaip ją judina Kremliaus diktatoriai.

Šiandien mūsų tauta kovoja savo žūtbūtinę kovą dėl laisvės. Dėl laisvės miškuose miršta partizanai, dėl laisvės kenčia tremtiniai šaltajam Sibire ir visame pasaulyje. O mes, laisvųjų Pietų Amerikos šalių lietuviai: ar

Ponia Konstancija Deveikienė, šito “LAIKO”
numerio Garbės Leidėja

VASARIO 16 PROGA

Sveikiname už Laisvę žūstančius, nes vergauti nemokančius partizanus Lietuvos miškuose, Sibiro taigose mirstančius brolius ir po visą pasaulį klajojančius benamius tremtinius.

O laisvus vergiama Tautos sūnus išėivius mes kviečiame į vieningą kiršintojų nebojančios Pasaulio Lietuvių Bendruomenės kovą dėl Lietuvos laisvės, kuriai vadovauja Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas su Lietuvos Pasiuntinybėmis visame pasaulyje.

LIETUVAI IŠLAISVINTI CENTRAS ARGENTINOJE

mes tylėsime ir bailiai apleisime savo tautą, visų mūsų bendrąją Motiną, mirtiną nelaimę?

Tautos pabėgėliai

Savo tautą užmirštančius, nutautėjusius lietuvius didysis Maironis vadina tautos pabėgėliais:

“Kiek kartų man virė iš skausmo krūtinė,
Tylėjau tačiau, kaip naktis!...
O išgamos! Pirštinę štai geležinę
Dabar jums metu į akis!”

(“Tautos pabėgėliams”)

Mūsų uždavinys yra padaryti visa, kad mūsų tarpe vis mažiau atsirastų tautos pabėgėlių, bailiai apleidžiančių savo tautą nelaimėje. Atsiminkime tačiau, kad nutautėliai nėra atverčiami vienais raginimais, barimais ir išvedžiojimais mylėti tėvų kalbą. Mat nutautstama todėl, kad ieškoma ko nors aukštesnio, šviesesnio. Kad svetimoj tautoj randa ma aukštesnės dorovės ir šviesesnės kultūros asmenybių, kurių pasigendama savo tautinėje aplinkoje. Todėl vienintelė sėkminga priemonė tautos pabėgėliams susigrąžinti yra mūsų pačių dorėjimas ir šviesėjimas:

“Reikia pačiam tiek aukštai dvasia ir dorove pakilti, kiek tik galima, ir savo dvasios būvį lietuvišku pavidalu apreikšti. Tuomet bus ir kitiems kuo augintis, paliekant savo tautoje”.

(Vydūnas: “Mūsų Uždavinys”)

Neužmirškime, kad dori ir šviesūs nepasidarysime, pamindami kilnią savo tėvų religiją ir nesidomėdami lietuviška spauda.

Nekovokime savo tarpe

Meilė yra dorovės pagrindas. Kas sėja neapykantą, negali būti doras. Lenktyniaukime savo prakilnumu, darbštumu ir kultūringumu, o ne kitu darbų griovimu, savo atliksimų žvagių gyvumu ir šmeižtų “riebumu”. Šmeiždami kitus, mes tuo pačiu įrodome savo žemumą. Nesugebėdami kitų klausyti ir todėl sutikdami dalyvauti organizacijose tik pirminkų vietoje, tuo pačiu įrodome savo netinkamumą vadovauti. Jeigu kovosime savo tarpe, nereikės mums priešų: patys save sunaikinsime.

Vienybėje galybė

Gerbdami vienas kitą, būsime vieningi, nes meilė yra vienybės ryšys. Partinėms kovoms šiandien nevieta mūsų tarpe, nes politinių partijų varžybos turi prasmę tik savo nepriklausomaj valstybėj.

Didelis politinis veiksnys kovoje dėl nepriklausomybės yra dar tebeprapaižstamos Lietuvos Atstovybės. Kas griauja jų orumą bei įtaką svetimųjų ar savųjų tarpe (vistiok kokiais: partiniais ar kitais sumetimais), tas ar-

Skulptorius P. Rimša: SKAUSMAS,
Lietuvos kančių simbolis

tina jų uždarymą ir yra tautos išdavikas. Toks “veikėjas” padeda Lietuvos okupantui pribaugti Lietuvos nepriklausomybę užsieniuose ir apsunkina jos pripažinimą ateityje.

Tik būdami vieningi ir veikdami išvien ne tik su mūsų Atstovybėmis bei Vyriausiuoju Lietuvos Išlaisvinimo Komitetu užsieniuose, bet ir su kovojančiais partizanais tėvynėje, mes ištersime ir laimėsime:

“Nors mūsų, broliai, nedaugel yra,
Tačiau tvirti mes, jei riš vienybė;
Į darbą stokim vyras į vyrą:
Sujungtos rankos suteiks stiprybę”

(Maironis)

TREMTINIŲ PARLAMENTAS LONDONE

Viso pasaulio spauda paskelbė žinią, kad artimiausioje ateityje Londone numatoma įsteigti Europos Parlamentą, kuriame dalyvaus atstovai valstybių, atsідūrusių anapus geležinės uždangos. Į parlamentą įeis sekančių 10 valstybių atstovai: Bulgarijos, Čekoslovakijos, Estijos, Jugoslavijos, Latvijos, Lenkijos, Lietuvos, Rumunijos, Ukrainos ir Vengrijos.

Las naciones se determinan por si mismas...

EN OCASION DEL 31 ANIVERSARIO DE LA INDEPENDENCIA DE LITUANIA

La nación lituana rememora hoy, con sangrientas pero no inclinadas cabezas, la trigésimo primera fecha de la firma del Acta de la Declaración de su Independencia. Ello ocurrió el 16 de febrero de 1918, cuando todo el cielo de Europa aún permanecía enturbiado por el humo de la pólvora, mientras la revolución asolaba al imperio ruso. Aunque en la histórica capital de Lituania, Vilnius, existía ya el Consejo Lituano, representativo de la voluntad popular y propendedor de la liberación, sin embargo la avidez ocupacional alemana mantenía firmemente ocupado todo el país. Mientras Berlín ofrecía una anejió con Alemania, todos los delegados convinieron en proclamar a Lituania estado absolutamente independiente y democrático.

A través de sus años de libertad, Lituania demostró no tan sólo su vívido progreso económico y cultural, sino además dió solución al problema social, siendo la primera que realizó la reforma agraria. Entre las dos guerras mundiales, Lituania, así como sus hermanas Letonia y Estonia, vivieron felices y pacíficas. Tal como las experiencias de 1918-1940 demostraron, los independientes Países Bálticos son un elemento constructivo e imprescindible para el equilibrio en esa zona europea.

La crónica de las desgracias de dichos países comenzó el año 1940, cuando ejecutando el complot Molotov - Ribbentrop, el ejército rojo los ocupó brutalmente con poderosísimas fuerzas.

A pesar de las acusaciones y protestas, sigue la destrucción en masa al otro lado de la línea staliniana, que demuestra la decisión planificada del Kremlin para destruir la, para él, desobediente nación lituana.

La política genocida del Politburo se manifiesta en los Estados Bálticos con un doble aspecto: a) la sistemática destrucción física de los habitantes; b) su arruinamiento cultural y moral. La primera destrucción se manifiesta por medio de asesinatos, detencio-

nes y deportaciones a los campamentos de concentración en la región ártica; el segundo, con los esfuerzos de los organismos de ocupación para quebrantar la moral de los habitantes empleando el terror de la policía política soviética; casamientos obligatorios con los mongoles; sofocamiento de la prensa y organizaciones; la "sovietización" de la juventud y la persecución religiosa. A todo esto débese agregar el desbaratamiento de la vida agraria con el denominado sistema koljosiano y la instalación de colonistas traídos del Asia.

Pero la guerra aún no ha finalizado en Lituania. Existe allí un bien organizado y ampliamente ramificado movimiento resistencial. Los guerrilleros-partizanos, divididos en pequeños grupos, llevan en los bosques y aldeas una guerra a muerte.

La aseveración de la propaganda soviética, de que la nación lituana habría renegado de su libertad y por su propia voluntad se ha anexoado a la para ella, absolutamente ajena unión euroasiática, es una hiriente injuria a la nación, que durante muchos siglos demostró un profundo amor por la libertad, su amplia adhesión a la antigua cultura nacional y quien es absolutamente capaz de determinarse por si misma.

El pueblo lituano está firmemente determinado a luchar por la liberación de su nación, convencido que tendrá que recuperar en la libre Europa el lugar que poseía y que podrá devolver a su existencia el sentido humano.

Si los Occidentales verdaderamente han luchado por la libertad de los pueblos y todavía tal vez tendrán que hacerlo nuevamente, entonces los principios de la libertad deberán ser aplicados no sólo para Corea, Indonesia y Burma...

Más temprano o más tarde el mundo se convencerá de que la libertad, al igual que la paz, no pueden depender del veto complaciente de algún dictador.

C. VERAX.

Vytautas
Didysis
(centre)
vadovauja
Žalgirio
mūšiu
(1410),
kuriuo
amžiams buvę
apginta
Lietuvos
nepriklauso-
mybė nuo
vokiečių.

LIETUVIŲ KOVA PRIEŠ SOVIETINĘ OKUPACIJĄ

Rašo "LAIKO" bendradarbis Argentinoje Dr. A. Laucis

1940 birželio 15 d. Sovietų Sąjunga smurtu okupavo Lietuvą. Lietuvos viriausybės veikimas tapo laikinai sustabdytas. Maskvai spaudžiant, valstybinį aparatą teko užleisti komunistų partijai, kuri tapo klusniu sovietų politikos įrankiu, bet ne savystovios valstybės vyriausybe.

Tačiau tautinis ir politinis Lietuvos gyvenimas nemirė. Jis ėjo tolyn, sukurdamas naujas organizacijas kovai dėl Lietuvos nepriklausomybės.

1941 m. suliepsnojęs vokiečių — rusų karas atnešė naujų galimybių nusikratyti raudonuoju okupantu. Lietuvos partizanai su ginklu rankoj stojo į kovą su besitraukiančiais raudonarmiečiais ir, dar prieš vokiečiams atėinant į Kauną, atėmė iš rusų radiofoną, paštą ir kitas centrinės įstaigas. 1941 m. birželio 23 d. iš Kauno radio vėl pasigirdo Lietuvos himno garsai. Lietuvos Aktivistų Fronto (LAF) vardu L. Prapuolenis perskaito atsisaukimą į tautą, kuriame skelbiama, kad vėl atstatoma Lietuvos nepriklausomybė ir sudaroma laikina vyriausybė.

Deja, laikinajai vyriausybei nebuvo lemta ilgai išsilaikyti. Raudonąjį teroną pakeitė ne kiek nelengvesnis rudasis. Po 6 savaičių laisvo gyvenimo Lietuvoj tapo įvesta civilinė vokiečių valdžia. Laikinoji vyriausybė tapo pašalinta ir daug ministerių išvežta į vokiečių koncentracijos tovyklas, kuriose keletas mirė kankinio mirtimi.

Kovai su nauju prispaudėju vokiečių okupacijos metu Lietuvoje išaugo nauja organizacija VLIK'as (Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas), kurį sudarė visų politinių srovių atstovai. 1944 m. beveik visi VLIK'o atstovai buvo suimti ir kalinami Vokietijoje. Amerikiečių išlaisvinti, jie susitiko su kitais nuo bolševikų į Vokietiją pasitraukusiais atstovais ir iki šiai dienai vadovauja Lietuvos išlaisvinimo darbui užsienyje. Tačiau ir pačioj Lietuvoj kova dėl nepriklausomybės nesustojė. Tūkstančiai partizanų stojo į kovą su raudonuoju okupantu ir savo gyvybės kaina gina Lietuvos laisvę.

Lietuvos politines teises užsieniuose gina mūsų užsienio atstovybės ir įgalioti ministrai. Lietuvos pavergimo nėra pripažinusios 44 valstybės: Anglija, Afganistanas, Australija, Belgija, Jungt. Amerikos Valstybės, Kanada, Kinija, Danija, Egiptas, Graikija, Etiopija, Islandija, Iranas, Airija, Libanas, Liuksemburgas, Olandija, Naujoji Zelandija, Filipinai, Ispanija, Sirija, Turkija, Pietų Afrikos

Unija, Vatikanas ir visos Pietų ir Vidurio Amerikos valstybės.

Lietuvos diplomatų konferencija, įvykusi pernai Londone įsteigė Vykdomąją Tarybą, kuri eina ministerių kabineto pareigas, kai tuo tarpu VLIK'as eina laikinojo Seimo pareigas. Kad ir ištrėmimo gyvendami, mūsų politikai nenusimena, bet ruošiasi ateičiai, kad išmušus Lietuvos nepriklausomybės valandai galėtume organizuoti grįžti į savo tėvynę ir dirbti jos atstatymui.

Daug nuopelnų Lietuvos Išlaisvinimo srityje turi ir šiaurės Amerikos organizacijos. Jos yra turėjusios pasimatymus su prezidentu Rooseveltu ir dabartiniu prez. Trumanu. Kiekvieną kartą buvo gautas patikinimas, kad Amerika Lietuvos užgrobimo nepripažino ir nepripažins. Džiugu pastebėti, kad ir Argentinoj jau veikia Lietuvos Išlaisvinimo Centras, kuris yra užsimojęs išvaryti gilią vagą pavergtos tėvynės naudai. Jis jau suskubo išleisti nevieną propagandinį leidinį ispanų kalba, kuriuose atedengiamas sovietų melas ir klastos.

Ir kitos lietuviškos organizacijos panaudoja kiekvieną progą Lietuvos reikalams ginti. Jungtinių Amerikos Valstybių lietuviškos organizacijos savo laiku įteikė JTO (Jungtinių Tautų Organizacijai) skundą Lietuvos reikalui. Ir per pereitą JTO suvažiavimą Paryžiuje 1948 m. Lapkričio 10 d.) buvo įteiktas bendras Lietuvių — Latvių — Estų memorandumas, liečiąs sovietų žiaurumus Pabaltyje. Taip pat ir Lietuvos Raudosasis Kryžius per įvykusį pernai Stokholme Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus suvažiavimą įteikė raštą, atkreipiantį viso pasaulio atstovų dėmesį į grubuonišką Lietuvos okupaciją.

Iš Lietuvos nuo bolševikų yra pabėgę nemaža inteligentų, kurie dirba kultūrinį darbą, auklėja lietuviškąjį jaunimą ir palaiko tautinę tremtinių sąmonę. Pinneberge, Vokietijoje, veikia Baltijos universitetas, kuriame dirba Lietuvos, Latvijos ir Estijos profesorai. Lietuviai Vokietijoje turi apie 30 gimnazijų ir progimnazijų, įvairių profesinių mokyklų, daugybę pradžios mokyklų bei vaikų darželių, gerų laikraščių ir savo spaustuvių. Organizuotai dirbdami pagreitinsim Lietuvos išlaisvinimą.

Tačiau ir sovietai nesnaudžia. Jie stengiasi pasaulį įtikinti, kad Lietuva savo noru įsijungė į Sovietų Sąjungą. Tą savo propagandą jie varo per kiekvieną tarptautinį suvažiavimą. Pvz. per JTO suvažiavimą Paryžiu-

je 1947 m. Molotovas buvo atsivežęs 3 Pabaltijo neva užsienių reikalų ministerius ir norėjo, kad jiems būtų pripažinta teisė kalbėti Lietuvos — Latvijos — Estijos vardu. Tuo norėta parodyti pasauliui, kad štai Pabaltijo valstybės yra laisvos, turi savo užsienio politiką, bet ta klaida sovietams nepavyko, nes vakarų valstybės žino, kad Lietuva yra dabar pavergta ir jokios savo politikos turėti negali.

Pernai rudenį Kopenhagoj buvo tarptautinis radio kongresas. Ten rusai taip pat norėjo pasiųsti tarybinės Lietuvos atstovus, tačiau kongreso vadovybė su tuo nesutiko.

Sovietai persekioja pabėgėlius ir vi om priemonėm stengiasi juos gražinti namo. Jie mat žino, kad kiekvienas pabėgėlis yra gyvas liudininkas jų tikrųjų darbų, kuriuos jie stengiasi nuslėpti nuo pasaulio geležine uždanga. Į pabėgėlių stovyklas Vokietijoje dažnai atvažiuoja komisarijai raginti grįžti namo, tačiau kas kartą paragavo sovietų "rojaus", tas jau niekuomet nepamirš jo "saldumo". Todėl komisarijų kalbos lieka be atgarsio. Atsilygindami už toki „rūpestingumą“ tautiečiai jiems mielai išvanotų kailį, jeigu tų komisarijų ne-saugotų amerikiečių policija.

Komunistai stengiasi griauti lietuviškas organizacijos iš vidaus, siųsdami ten savo agentus, kurie ardo vienybę ir dirba skaldantį darbą. Tačiau šitos sovietų priemonės jau visiems yra gerai žinomos ir jų darbas būna gana greitai viešai atidengiamas.

Ir tarptautinėj plotmėj sovietai yra praradę simpatijas, nes pasaulio diplomatai šiaudie jau gerai pažįsta sovietinę melo politiką, kuri vien smurtu ir klaida paremta. Šiandien jokis diplomatas nebetiki sovietų žodžiams, kuriuos jie laiko tik tolei ir tiek, kollei ir kiek jie jų negali sulaužyti. Niekas neabejoja, kad anksčiau ar vėliau atei didelė

J. E. vysk. P. Būčys M. I. C., Marijonų Generolas, atvykęs į Argentina š. m. vasario 17 d.

atsiskaitymo diena, kuri pagreitins mūsų tautos prisikėlimą.

Mūsų tauta buvo 120 metų Rusijos carų pavergta, tačiau lietuvių tautinė sąmonė išliko gyva ir 1918 m. vasario 16 d. prisikėlė nepriklausoma Lietuva. Nors raudonoji okupacija yra daug sunkesnė, negu caristinė, tačiau dabar ir mes esame geriau organizuoti, turim pasaulyje daugiau draugų, kurie mūsų bylą paremia. Mes ją laimėsime, nes teisybė mūsų pusėje: "Bus saulės rytas ir skambės Laisvės varpas: Laisva Lietuva" (F. Kirša).

JAV UŽ LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBES ATSTATYMĄ

Amerikos Lietuvių Tarybos (ALT) delegacija rugsėjo 15 d. buvo nuvykusi į demokratų partijos nacionalinio komiteto centrą. Jie gana ilgai tarėsi su sen. MacGrath, demokratų partijos nacionaliniu pirmininku, ir Joseph Lawrence, pirmininko padėjėju. Pasikalbėjimas su partijos vadais tęsėsi 45 minutes. McGrath paskelbė spaudai pareiškimą, kuriame pasisakė už Lietuvos ir kitų Pabaltijo valstybių atstatymą.

Rugsėjo 16 d., lietuvių delegacija, susidedanti iš ALT vykdomojo komiteto pirm. L. Šimučio, sekr. dr. P. Grigaičio ir ižd. M. Vaidylos, bei narių adv. J. Grigaliaus iš Bostono ir SLA vicepirm. P. Dargio iš

Pittsburgo, nuvyko į Baltuosius Rūmus, lydima p. Lawrence.

Prez. Trumanas pareiškė lietuvių delegacijai, jog jis pilnai sutinka, kad vykdant taiką būtų atstatyta laisvė Rumunijoje, Bulgarijoje, Vengrijoje ir kitose valstybėse, neišskiriant ir Pabaltijo valstybių — Lietuvos, Latvijos ir Estijos. Jisai dirba, kad toks taikos sprendimas būtų pasiektas, ir niekados šio reikalo nepamirš.

Prez. Trumanas buvo visą laiką labai drangiškai nusiteikęs ir vėliau nusifotografavo su Amerikos lietuvių delegacija. Pasikalbėjimas Baltuose Rūmuose tęsėsi apie 30 minučių.

NEPRIKLAUSOMYBĖS PASKELBĖJŲ LIKIMAS

Lietuvos nepriklausomybę paskelbė Lietuvos Tarybos nariai 1918 m. vasario 16 d. Vilniuje. Jų buvo 20:

Dr. Jonas Basanavičius, gimęs 1851 m., Lietuvos atgimimo Patrijarkas, mirė Vilniuje 1927 m. vasario 16 d. — lygiai prieš 22 metus.

Saliamonas Banaitis, gimęs 1866 m., lietuviškos spaustuvės įsteigėjas Kaune carinės priespaudos laikais, mirė 1933 m. Kaune.

Mykolas Biržiška, gimęs 1882 m., profesorius, mokslininkas, akademikas. Šiuo metu profesoriauja Pabaltijo tremtinių universitete Pinneberge prie Hamburgo.

Kazys Bizauskas, gimęs 1893 m., diplomatas, ministras, bolševikų sušaudytas su kitais kaliniais prie Červenės 1941 m.

Pranas Dovydaitis, gimęs 1886 m., profesorius, mokslininkas, 1941 m. bolševikų ištremtas į Sibirą.

Steponas Kairys, gimęs 1878 m., inžinierius, visuomenininkas, dabar Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto (VLIK) narys tremtyje, Vokietijoje.

Petras Klimas, gimęs 1891 m., istorikas, diplomatas, 1945 m. bolševikų išvežtas į priverčiamų darbų stovyklą Varkutoje.

Donatas Malinauskas, visuomenininkas ir diplomatas, mirė Kaune 1936 m.

Vladas Mironas, gimęs 1880 m., kunigas ir ministras, 1944 m. bolševikų ištremtas į Sibirą, 1946 m. trumpam laikui gražintas į Lietuvą ir vėl tuojau suimtas ir išvežtas į Rusijos gilumą.

Jonas Narutavičius, inžinierius, diplomatas ir visuomenininkas, mirė Švedijos apskr. 1935 m.

Alfonsas Petrusis, gimęs 1873 m., kunigas, visuomenininkas, mirė Šešuoliuose 1928 m.

Antanas Smetona, gimęs 1874 m., pirmasis ir paskutinis Lietuvos prezidentas, žuvęs Jungt. A. Valstybėse 1944 m.

Jonas Smilgevičius, gimęs 1870 m., visuomenininkas, mirė Kaune 1937 m., palaidotas Užventyje.

Justinas Staugaitis, gimęs 1866 m., Telšių vyskupas, visuomenininkas, mirė 1943 m. Telšiuose.

Aleksandras Stulginskis, gimęs 1885 m., agronomas, prezidentas, bolševikų išvežtas ir nukankintas Sibire 1942 m.

Jurgis Šaulys, gimęs 1879 m., diplomatas, mirė 1948 m. Šveicarijoje, eidamas Lietuvos įgalioto ministro ir pasiuntinio pareigas.

Kazimieras Šaulys, gimęs 1872 m., Kauno arkivyskupijos generalinis vikaras, dabar gyvena tremtyje, Šveicarijoje.

Jokūbas Šernas, visuomenininkas, mirė 1929 m.

Jonas Vailokaitis, ekonomistas, parėmęs lito valiutą, mirė Vokietijoje 1944 m.

Jonas Vileišis, gimęs 1872 m., ministras, visuomenininkas, mirė 1942 m. Kaune ir palaidotas Vilniaus Rasų kapuose.

JAU IR ŠVEDIJOS KOMUNISTŲ VADAS METĖ KOMUNIZMĄ

Praėjusių metų pabaigoje Švedijos komunistų partijos laikraščio "Naujoji diena" redaktorius p. Meurling išstojo iš komunistų partijos pareikšdamas, kad "jau prisivalgęs menkniekių". Meurlingas buvo pirmasis Švedijos rašytojas, kuriam Sovietų Sąjungos vyriausybė leido aplankyti Rusiją po karo. Paklaustas apie komunistų vadus, buvusių komunistų vadas atsakė: "Jų negyvenimiškas galvojimas yra pakankamas, kad įezintų kiekvieną suaugusį žmogų". Kalbėdamas apie Rusiją, Meurlingas nurodė, kad joje "vis dar milžiniškas klasių skirtumas. Užtenka jums pažvelgti į skirtingus darbininkų barakus ir Sovietų pareigūnų įrengimus".

Pasirašiusieji Lietuvos nepriklausomybės aktą 1918. 1918. II. 16 Vilniuje.

Dr. Jonas Basanavičius

Kiekvieną kartą, minėdama savo Laisvės Dieną, lietuvių tauta prisimena ir taurų daktaro Jono Basanavičiaus asmenį. Anais sunkiais Lietuvai laikais, kai visame krašte siautė rusų nagaika, kai jos šviesuomenė sau dvasinio peno ieškojo Varšuvoje, jis pirmas sąmoningai stojo į kovą už lietuvių kultūrinę ir politinę laisvę. Gimęs 1851 metų lapkričio 23 d. Ožkabalių kaime, Bartininkų valsč., Vilkaviškio apskr., pirmuosius mokslus įgijo pas kaimo „daraktorių“. Vėliau mokėsi Marijampolės gimnazijoje. Ją baigęs, įstojo Maskvos universitetan. Apie jo tautinį susipratimą ir lietuvišką veiklą dar gimnazijos laikais ir universitete skaitome dr. Vinco Kudirkos prisiminimuose.

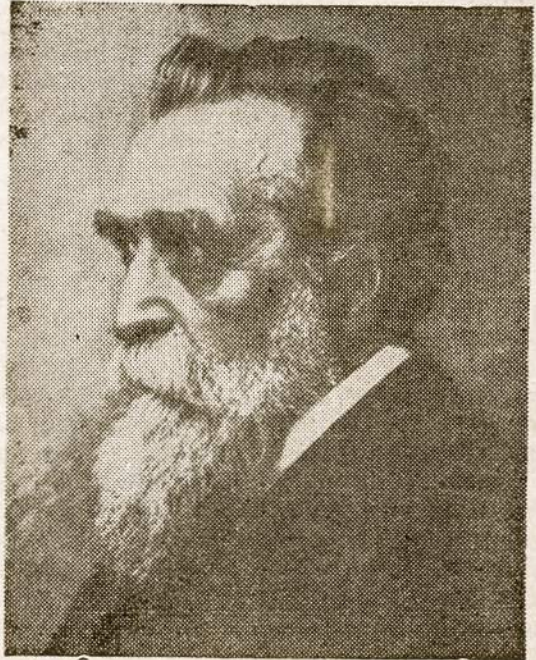
Basanavičius — stipri asmenybė, visą savo proto ir valios jėgą pšventusi sunkiam miegančios tautos žadinimo darbui.

Jau „Aušroje“ Basanavičius aiškino lietuviams, kad lietuvių tautos praeitis garbinga, kad Lietuva kadaise buvusi labai didelė valstybė, tik dabar svetimųjų pavergta; įtikinėjo, kad Lietuva vėl išsivaduos iš svetimo jungo. Daktaro Jono Basanavičiaus balsas neliko neišgirstas. Jis pažadino miegančią tautos sąmonę, įkvėpė laisvės troškimą ir nurodė jos pareigas — nepamiršti savo kalbos, priešintis svetimųjų įtakoms ir kurti savitą lietuvišką kultūrą.

Basanavičius, būdamas gabus organizatorius, buvo įkūręs visą eilę lietuviškų mokslo, kultūros, ir net ekonominių draugijų. Iš jų paminėtinos: Lietuvių Mokslo Draugija, Vilija, Cementas ir t. t.

Kitas didelis daktaro Jono Basanavičiaus nuopelnas — lietuvių tautosakos rinkimas. Jis suprato, kad tautosaka yra tautos kultūros istorija ir didžiausias jos turtas. Todėl atostogaudamas savo gimtajame kaime, rinko pasakas, dainas, tyrinėdavo apylinkes, pilikalnius. Yra išleidęs keletą tomų tos rūšies veikalų.

Didžiajam karui besibaigiant, Amerikos prezidentas Wilsonas paskelbė, kad kiekviena tauta turi teisę pati valdytis. Nežiūrint tuolaikinių okupantu — vokiečių trukdymų, Lietuvos patriotai, ju tarpe ir dr. Jonas Basanavičius, 1917 m. Vilniuje sušaukė visuotina suvažiavimą, kuris išrinko Lietuvos Valstybės Taryba. Nors vokiečiai žūt-būt norėjo Lietuvą, prisijungti prie Vokietijos, Lietuvos Valstybės Taryba 1918 m. vasario mėn. 16 dieną paskelbė Lietuvą nepriklausoma. Nepriklausomybės Aktą pirmuoju pasirašė

Dr. Jonas Basanavičius (1851—1927)

dr. Jonas Basanavičius. Likimąs lėmė, kad dr. Jonas Basanavičius didelę savo gyvenimo dalį turėjo praleisti už Lietuvos ribų — Bulgarijoje ir kitur. Bet visuomet pasiliko tikru savo tautos sūnumi, nenuilstamai rūpindamasis jos reikalais ir sielodamasis jos likimu. Teliaka jis ir mums savo krašto meilės pavyzdžiu!

Mirė dr. Jonas Basanavičius 1927 m. vasario mėn. 16 dieną Vilniuje. Palaidotas Rasų kapuose.

KOMUNIZMUI NESISEKA

Komunistų partijos oficiozas Lietuvoje „Tiesa“ 1948. V. 11 straipsnyje „Klerikalizmo žabangose“ aprašo Kelmės gimnaziją. Jos direktorius Vadeikis esąs „klerikalas“, buvęs Kretingos pranciškonų gimnazijos mokytojas, lietuvių kalbos mokytojas Stabinigis — „kraštutinis klerikalas“, lotynų kalbos mokytoja Stumbrytė — „kunigų skvernalaižė“, kuri lotynų kalbą dėsto iš Jokanto (buvusio švietimo ministro nepriklausomoje Lietuvoje) vadovėlio, choro dirigentas Urbelis, mažai muzikos srity nusimanęs... „persisunkęs supuvusia buržuazine vakarų kultūra“. D I jų kaltės mokiniai nemoka tarybinių dainų, nepelčiama tarybinė pasaulėžiūra, iš 541 mokinio komjaunuolių tik 17 ir pionierių 57. „Gimnazijoj viešpatuojančios motaikos parankios vietos reakciniams katalikų dvasininkams“. („Elta“).

Vilnius - Lietuvos šventovė

“Antai pažvelki! Tai Vilnius rūmais
Dunkso tarp kalnų plačiai!” (Maironis).

Gražiose Panerių kalnuose, kur ošia šimtametės pušys, prie puikių, smėlėtų Neries krantų stovi Vilnius — Lietuvos sostinė.

Ne tik mums lietuviams Vilnius yra brangus, mielas ir pasakiškai gražus, bet ir kiekvienas svetimtautis, kuris yra matęs Vilnių, stebisi jo menu, jo grožiu. Tai ne miestas, o gyvas muziejus, kuris parodo mūsų tautos praeitį, išrašytą meno paminkluose.

Vilnių įkūrė didysis Lietuvos kunigaikštis Gediminas 1323 m. Taigi pernai suėjo lygiai 625 metai nuo jo įkūrimo. Vilniaus įkūrimas surištas su padavimu apie Gedimino sapną, s a p n u o t a Panerių kalnuose vienos medžioklės metu. Gediminas sapnavęs geležinį vilką, kuris galingai sustaugęs, o jo balsas skridęs į visas pasaulio šalis. Žynys išaiškines, kad vilkas reiškias miestą, kurį įkurdinsias kunigaikštis toje vietoje. To miesto garsas skambėsias visame pasaulyje.

Iš tikrųjų, pažvelgus į Vilnių nuo Gedimino pilies kalno atrodo, kad tai ne miestas, bet graži pasaka. Kreivos gatvės, žavingi užkampiai ir kiemai, netikėti posūkiai, už kurių vėl atsiveria nuostabūs vaizdai: tai puošni varpinė, tai grakšti bažnyčia, tarsi lietuviatė tautiniuose rūbuose. Visa tai eina lenkty-

nių su garsiausiais pasaulio lankomais miestais.

Bet štai žydmiestis su pereinamais, nešvariais kiemais ir užkampiais. O ten toli iškilmingai į daugų kelia savo blizgančias ir puošnias galvas krikščioniškųjų bažnyčių bokštai ir kuopos, kurios tarsi saugo, kad sinagogos neiškeltų galvos viršum puikaus miesto.

Paslaptingas ir romantiškas yra šis miestas. Jame pasineri į kažkokią legendą, alsuojančią Lietuvos praeitimi. Varpinių ir bažnyčių bokštų lieknas miškas iškyla virš miesto, tarytum kokia visos tautos malda, jos nuolatinis “sursum corda”. Tai ne turtus pamilęs didmiestis, paskendęs kasdienybės triukšme; tai dvasia liepsnojęs miestas, žerias meno ir tikėjimo spindulius į visas puses.

Ziūrint į Vilnių nuo Gedimino pilies kalno, nuo Trijų Kryžių ar kurios kitos kalvos, pajunti šito miesto dvasią, svetimą turtų krovimui į maišus, laisvą. Matai, kaip šitas miestas išaugo Neries ir Vilnelės glėby ir kaip jis sutampa su savo gražiąja gamta: su lieknomis kalvų pušimis, su saulėta diena ir blankia mėnesiena, su švelniu pavasario žalumu ir su nuogu miglotu rudeniū.

Antai garsi šv. Petro ir Povilo bažnyčia, savo meniškumu stebinanti geriausių menininkų akis. Čia dailioji šv. Onos bažnytelė,

Viršuj: Didysis Lietuvos kunigaikštis Gediminas, Vilniaus įkūrėjas († 1341).

Kairėj: šv. Onos ir Benediktinų bažnyčios Vilniuje.

ALKOHOLIS KAIP TAUTOS NAIKINIMO PRIEMONĖ

Rusų bandymai Lietuvoje

Dr. K. Graužinio paskaitos santrauka Priešalkoholiniam Tarptautiniam Kongrese Montevidejuje

Kaip perdidelis alkoholio vartojimas sunaikina atskirus žmones, tatau visur ir visais laikais lengviau pastebėti, bet kaip jis gali būti panaudotas visai tautai sunaikinti, tokių patyrimų yra mažiau. Tačiau mažos rusų tautos didelė ir tragiškoji istorija liko vienas tarpas, savo nepaprastumu, berods, neturintis sau lygaus kitur.

Čia trumpai ir tiksliai atpasakosime, kaip devyniolikto šimtmečio vidury okupaciniai rusų organai Lietuvoje platino alkoholį ir kaip draudė kovą su girtavimu.

Rusų okupacija tada, kaip ir dabar, turėjo tikslu Lietuvą paversti paprasta savo imperijos vakarine provincija, kurioje viešpatautų rusų kultūra ir jų kolonistai. Tuo tikslu buvo draudžiamos lietuviškos mokyklos, lietuviška spauda, varžomas religinis gyvenimas, slopinama kultūrinė ir politinė veikla.

Rusindami ir dirbtinomis priemonėmis laikydami šalies gyventojus tamsoje, kad jų kultūrinis lygis nebūtų aukštesnis už rusų, carų valdininkai buvo suradę net specialių priemonių lietuvių tautai naikinti.

Viena pikčiausių tų priemonių — svaiginamieji gėrimai. Rusintojai planavo paprastai: vieton mokyklų pristeigti smuklių, vieton kultūros praprastinti liaudį svaigintis, ir tauta išsigims

ne tik fiziškai, bet ir dvasiškai bus palaužta. Panašius tikslus, tur būt, ir japonai Kinijoje turėjo, kai jų agentai rytinėse tos šalies srityse organizavo opiumo lizdus ir kitus narkotikus platinę.

Su rusiška priespauda XIX amžiuje Lietuvoje, kaip ir visoje rusų imperijoje

Rašytojas Kazimieras Čibiras, "LAIKO" Redakcinės Kolegijos narys, Gyvenęs Montevideo mieste.

savo gotika pavergusi paties Napoleono širdį, kuris žiūrėdamas į ją pasakė: "Norėčiau ją ant delno parsinešti į Paryžių". O ten — Aušros Vartai, kurių paslaptingoji galia kiekvieną praeivį priverčia susikaupti ir pagalvoti apie tą, kuris yra Amžinas ir Visagalis. Kaip prieširdi ir nesulaikoma yra toji melodija, kuri vakarais plaukia nuo stebuklingojo paveikslo į visą miestą:

"Marija, Marija,
Skaisčiausia lelija,
Tu švieti aukštai ant Dangaus!
Palengvink vergiją,
Pagelbėk žmoniją,
Ją gelbėk nuo priešo baisaus!"

Vilniuje miega visa garbingoji mūsų tautos praeitis. Didžiulėje katedroje ilsisi Vytauto Didžiojo ir šv. Kazimiero kaulai. Čia

1918 m. vasario 16 d. Lietuva paskelbiama nepriklausoma valstybe su sostine Vilniumi.

Šiandien vėl apniaukė tavo žydrią padangę tamsūs debesys, Vilniau. Kiek tavo geriausių sūnų praėjo ir pravažiavo pakeliui į šaltąjį Sibiro kapą. Kiek jų išblaškyta po visą platųjį pasaulį! Bet mes nešiojamės tave savo širdyse, Vilniau. Pačios nuliūdušios, tos širdys šiandien šnabžda tau, brangusis tėvynės deimante, maironišką užuojautą:

"Ko taip nuliūda? Ko ant krūtinės
Ašara krinta gaudyti?
Gailiesi, amžius didžius atminęs?
Praeitį brangią liūdi?
Žiūrėk, rytuose aušra jau teka:
Pabudę paukščiai pagiriais šneka;
Laikai juk mainos: slėgė pikti,
Nušvis kiti
Lietuvai, mūsų tėvynei".

Vysk. Motiejus Valančius (1801—1875).

je, klestėjo baisi socialinė neteisybė, baudžiava vadinama. Dvarininkai ir valstybė lenktyniavo bravorų ir smuklių steigime ir klijentų meškeriojime. Smuklių buvo net mažiausiuose miesteliuose, kaimuose ir pakelėse. Dvarininkai verste versdavo savo baudžiauninikus gerti. Valdininkai mėgo priimti kyšius degtine. Baudžiauninkai turėjo kasmet iš savo ponų nusipirkti tam tikrą kiekį degtinės kaip savotišką mokestį. Valstybės išdas iš alkoholinių gėrimų turėjo didelių pajamų savo biurokratams apmokėti ir rusinimo akcijai remti (A. Šapoka — Lietuvos Istorija, 489 pusl.).

Iš pačios lietuvių tautos sluoksnių kilo pasipriešinimas prieš gyventojų planingą nuodijimą. To sąjūdžio vadas žemaičių vyskupas Motiejus Valančius (1801—1875), žymus rašytojas ir kultūrinis kovotojas su rusų priespauda, įsakė dvasininkams per bažnyčią skleisti blaivybės idėją ir organizuoti blaivybės draugijas. Kadangi kultūrinės organizacijos iš viso buvo draudžiamos, blaivybės draugijos buvo vadinamos bažnytinėmis brolijomis ir steigiamos parapijose. Kunigija tiek doriniais, tiek patriotiniais sumetimais buvo uoliausia blaivybės platintoja. Pasisekimas buvo toks didelis, jog kai kuriose parapijose blaivybės brolijos nariais pasidarė net 97% visų gyventojų. Degtinės pajamos sumažėjo taip, kad Rusijos išdas 1859 m. iš Lietuvos tikėto tos

rūšies pelno gavo 389.927 rublius, vietoj lauktų dviejų milijonų rublių. Valdžia jau vien dėl to ryžosi trukdyti blaivybės sąjūdžiui. Priekabė tam buvo, kad blaivybės dr-ja nelegali, kadangi tada buvo uždraustos visos draugijos. Bet vyskupas M. Valančius aiškinosi, jog Bažnyčia tuo būdu mokanti tikinčiuosius dorovės, ir blaivybės draugijos esančios bažnytinės brolijos.

Nežiūrint tokių pagrįstų blaivybės vado įrodinėjimų, carų valdininkai, žydų ir kitų suinteresuotų vertelgų pakurstyti, kėlė kunigams ir visiems blaivybės propagandistams bylas "už kenkimą valstybės išdui ir valdžios autoriteto pažeidimą". Žiaurusis Vilniaus generalgubernatorius Mykolas Muravjovas, koriku vadinamas, 1863. metais pranešė vyskupui Valančiui, kad kiekvienas kunigas, išdrįsęs organizuoti ar palaikyti blaivybės broliją, būsiąs atiduotas karo teismui. To generalgubernatoriaus šnipai net bažnyčiose sekdamo pamokslus, ar juose nepasisakoma prieš girtybę... Kai dvasiškius slėgė tos rūšies bylos, tai okupacinė administracija net oficialiais dekretais propagavo alkoholio prekybą: buvo įrodinėjama, kad gerti ne tik galima, bet ir reikalinga! (Lietuvos Istorija, 492 pusl.).

Blaivybės varžymas, panašiai kaip ir spaudos draudimas, rusų pavergtų tautų istorijoje liko kriminališko barbarizmo liudijimas.

Kai lietuviai tiek iškentėję 1918 metais prasiveržė į savo nepriklausomos valstybės atstatymą, blaivybės sąjūdis iš valstybės pusės buvo jau nebe slopinamas, o remiamas. Nepriklausomoje Lietuvoje plačiai veikė Blaivybės Draugija su pagelbine vaikų Angelo Sargo Sąjunga. Blaivybės propagandai buvo specialus žurnalas "Sargyba". Tos idėjos sklėdimui buvo kreipiamas dėmesys visoje lietuviškoje spaudoje, mokyklose, jaunimo organizacijose ir kariuomenėje.

Deja, bolševikų pakartotinas įsiveržimas į Baltijos kraštus ir laisvų ryšių nutrūkimas su pasilikusiais "anapus geležinės uždangos", atskyrė mus nuo dokumentinių šaltinių, kuriais remdamiesi galėtume pilnai pavaizduoti laisvės laikotarpy lietuvių tautos pasiektus laimėjimus kovoje su girtavimu.

Dabar tiek žinoma, kad bolševikai, sekdami savo caristinių pirmtakūnų ke-

“Man pasidarė aišku...”

M. Douglas Hyde su dukrele, prieš priimant krikštą.

Pernai po visą pasaulį nuskambėjo žinia, kad Anglijos komunistų partijos narys ir vienintelio komunistų dienraščio “Daily Worker” redaktorius M. DOUGLAS HYDE pasitraukė iš partijos, atsisakė nuo laikraščio ir perėjo į katalikų Bažnyčią. Ta proga jis paskelbė viešą pareiškimą, kuriame rašo:

“Man pasidarė aišku, kad sąjūdis, kuriam aš taip ilgai priklausiau ir kovojau, griauna tas laives ir tas teises, kurias jis sakosi ginąs. Man taip pat pasidarė visiškai aišku, kad komunizmas neturi jėgos pagelbėti beviltiškai sergančiam pasauliui. Mano augantis nusivylimas privertė mane ieškoti kito atsakymo į mūsų laiko klausimus ir išsilaisvinti ir chaoso. Aš jį radau katalikybėje, kuri seniau savo tikėjimo ir kultūros globoje laikė visą krikščionybę. Aš įsitikinęs, kad dabartinę katalikų Bažnyčią, laikydamosi senų dvasinių vertybių, duoda atsakymą į visus žmonijos reikalus. Štai kodėl pereitų metų lapkritį aš paprasčiau katalikų Bažnyčios mane mokyti. Ir po šešių savaičių mokslo man buvo leista pasidaryti jos nariu...”

“Aš, kaip Londono laikraščio “Daily Worker” redaktorius, turėjau progos įsigyti gana pilną vaizdą apie Sovietų politiką. Vienas mažas pavyzdys čia gali būti paminėtas. Anglų komunistų partijai pateko į rankas vieno Anglijos žinovų pranešimo nuorašas. Ten buvo kalbama apie ekonominę Anglijos būklę tuo atveju, jeigu Marshall'o planas nebūtų

priimtas. Raportas tokiu atveju pramatė, kad Anglijoje atsirastų apie pustrčio ligi trijų milijonų bedarbių. Žmonės būtų turėję tenkintis menkesniu maistu. Tai patyrusi, komunistų partija ne tik nėja valdžiai į pagalbą, bet pradėjo kenkimo propagandą prieš gamybos didinimą ir sukėlė visą eilę neramumų bei streikų, kurie atsakingų profesinių sąjungų nebuvo leisti. Įsiteigus kominformui Belgrade, komunistų laikraštis savo puolimais ir savo griaujančiais prasimanymais diena iš dienos man darėsi vis labiau nepakenčiamas.

“Tačiau jeigu katalikų Bažnyčia imsis į savo rankas dvasinį pasaulio vairą ir savo socialinį mokslą pagrindiniau ir su didesne jėga neš žmonėms, tai dar mes galime turėti geros vilties dėl krikščionybės ateities”.

“AMERIKA” APIE ARGENTINOS LIETUVIUS

Šiaurės Amerikos savaitraštis “Amerika” pereinam. m. liepos 16 d. numeryje atpasakoja jos redaktoriaus Dr. H. Lukaševičiaus paskaitą apie Argentinos lietuvių gyvenimą. Iškėlęs didelį Argentinos lietuvių darbštumą ir nepalaužiamą valią kovoje su gyvenimo sunkenybėmis, Dr. H. Lukaševičius apgalvestauja, kad yra nemaža labai gerų brolių tautiečių, kurie svetimos propagandos taip yra suklaidinti, jog ligi šiolei vis dar tebetiki, “kad Sovietų pavergtoje Lietuvoje žmonės labai “puikiai” gyvena. Jie net nenori tikėti, kad Lietuvoje komunistai kankina ir žudo jų tautiečius, kitus išveža į sovietų sunkių darbų stovyklas, kur juos sunkiu darbu ir badu numarina ir be pasigailėjimo juos diena iš dienos naikina, o Lietuvos šalį rusais apgyvendina, priduodami jiems lietuviškas pavarades”. Paminėjęs didelius žinomųjų Argentinos susipratusių lietuvių organizacijų nuopelnus praetyje ir dabar, “Amerikos” redaktorius iškelia gyvą naujo lietuviško žurnalo reikalą, kuris sugebėtų tarnauti visiems Argentinos lietuviams, palaikydamas juose tikrą lietuvišką dvasią ir paduodamas jiems visas reikalingas žinias be nekultūringų iškraipymų ir melo. Baigdamas, autorius kreipiasi į Šiaurės Amerikos lietuvius, kad jie visais galimais būdais paremtų tokio gyvybiškai svarbaus Argentinos brolių lietuvių žurnalo išleidimą.

Mūsų broliams Šiaurėje bus įdomu ir malonu patirti, kad jų linkėjimai Argentinos susipratusiems lietuviams patrijotams turėti savo žurnalą jau pildosi. Reikia tik, kad jie remtų mūsų žurnalą

liais, sulikvidavo Baivybės Dr-giją taip kaip ir visas kultūrinės laisvas organizacijas ir laisvąją spaudą. Mėgdami degtinę, jie reikalauja jos iš ūkininkų — kad ir namuose darytos. Kyšiai degtine kartais padeda šalies gyventojams

tam kartui išsisukti nuo nepakeliamų duoklių, įsigyti kokią būtinai reikalingą prekę ar numalštinį priekabingų emvedistų (MVD) rūstybę, kad bent tą naktį nebūtum įskustas ir įjungtas į vergų kolonas Sibiro link...

Alfonsas Geauslys

“O mylima, aš ieškau tik tavęs...”

(Faustas Kirša)

TĖVYNĖS MEILĖ TREMTIES POETŲ RAŠTUOSE

POETAi, rašytojai— tai žmonės, kurie giliau jaučia, daugiau kenčia, stipriau myli, nesykį pranašingai pramato ir, kas mums svarbiausia, tuos savo jausmus taip patraukliu rašytu žodžiu išreiškia, kad ir mes drauge su jais pradėdame jausti, kentėti, mylėti ir tikėtis.

Skaudus būtų tautos likimas, kuri neturėtų savų poetų ir rašytojų, turėtų kas jos dvasią gaivina. Ypač tremtyje mūsų poetai mūsų sielose jau akartą, regisi, gėstančią vilties ugnelę vėl sukursto, nevieną novilties liūdesį paskendusį suramina, nykiose sąlygose gyvenančius grožiu maitina ir Lietuvą širdyse gaivina. Be jų gal nevienas mūsų tremtyje jau būtume palūžę, skausmo raštos neatlaikę.

Bet niekada jie nėra taip mums mieli ir brangūs, kaip tada, kai jie pasisako savo meilės jausmus Lietuvai, kai jie dėl jos kenčia, jos ilgisi. Visi tie įvairiausi jausmai, kuriuos mylės išgyvena mylimajai, užtinkami ir poetų meilėje tėvynei.

Jie susižavėję ja, JINAI JIEMS GRAŽIAUSIA. Visoks grožis, kurį jie tremtyje mato, nėra iš tolo negali lygintis su ja, jų mylimąja.

“Gražu. Ir saulė kelias ir sėda,
Ir naktį žvaigždės erdvėj melsvoj.
Bet čia nežydi nė vienas žiedas
Taip baisiai skaisčiai, kaip Lietuvoj.
.....

Senumu kvepia varis čia žalias
Ir miestų bokštai dangun mesti —
Bet jie prilygti vis tiek negali
Bažnyčių bonioms Vilniaus mieste”.

(Juozas Kiziminas)

Tuos pačius jausmus pareiškia ir kitas poetas:

“Man ne vistiek, kurioje pašlaitėj skinsiu
Žibutės žiedą ir segsiu sagon”.

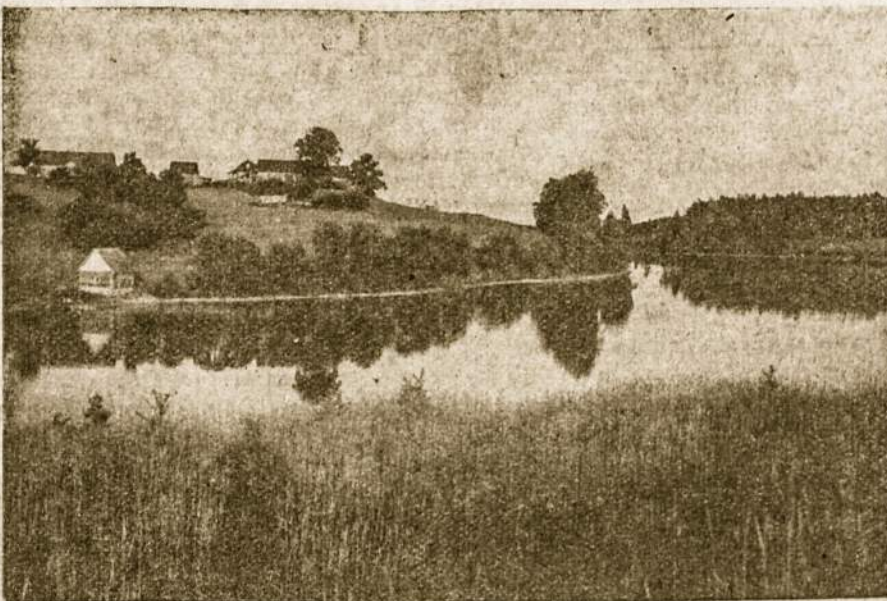
(Faustas Kirša)

Taip, “ne vistiek”, nes jam atrodo, kad niekur nerasi taip gražių žibučių, kaip Lietuvoje.

VISKAS, KAS TIK TURI RYŠIO SU JA, VISKAS MIELA, BRANGU. Nes tas viskas arba ant jos žemės pastatyta, arba iš jos auga, arba ja minta. Ir todėl Faustas Kirša sveikina tėvynės klevus, vežiminę, svirną, klojimą, gyvenamus namus, tvarto gyvulius, vyšnaites ir ievą. Jis grįžęs nori viską viską išbučiuoti.

“O grįžęs į namus, rankas iškėlęs saulėn,
Su plakančia širdim pagarbinsiu Dievulį
Ir nubučiuosiu taip, kaip niekas nebučiuavo,
Visur, visur, kas žemėj auga arba dūli.”

Nenuostabu, kad iš to SUSIŽAVEJIMO kyla MEILĖ, kad toji meilė išsiveržia iš sielos meilės pasisakymu. Kaip galingai suskamba Alės Sidabraitės meilės žodis:

Kairėje: Lietuviškas
kaimas.

Dešinėj viršuj:
Lietuviškas kryžius.

“O šiandien aš parduočiau laimę savo,
Parduočiau džiaugsmą ateities visos
Už žvilgsnį į banguojantį Tėvynės jāvą,
Už vieną mirksnį tėviškės laukuos!”

Dar galingiau tie jausmai išsiveržia iš Petro Babicko lūpų:

“Seniau pasaulyje stebuklų buvo tik septyni,
Bet aštuntasis...
Ne! Pirmas stebuklas — mano tėvynė.”

Ir todėl:

“Galiu užmiršti gražiausį rozės žiedą,
Ir tavo nuostabiai žydras akis,
.....

Bet aš tavęs, Tėvyne, neužmiršiu
Ir tavo balsą nuolat siela jaus.
.....

Tave matau kaip deimantą mažutį.
.....

Bet kaip malda — šventasis tavo vardas,
kaip tas kryželis prie širdies manos.”

Stipriausiai savo meilę Lietuvai išsako Bernardas Brazdžionis:

“Mylėsi Lietuvą iš tolo
Visa širdim, visais jausmais.
.....

Tik ji tau bus saldi paguoda,
Tik ji tau bus širdy gyva,
Balta baltųjų vyšnių sodus
Senolių žemė Lietuva.”

Mylis garbina, tiesiog dievina mylimąją:

“O Lietuva... aš meldžiuosi tau”. (F. Kirša)

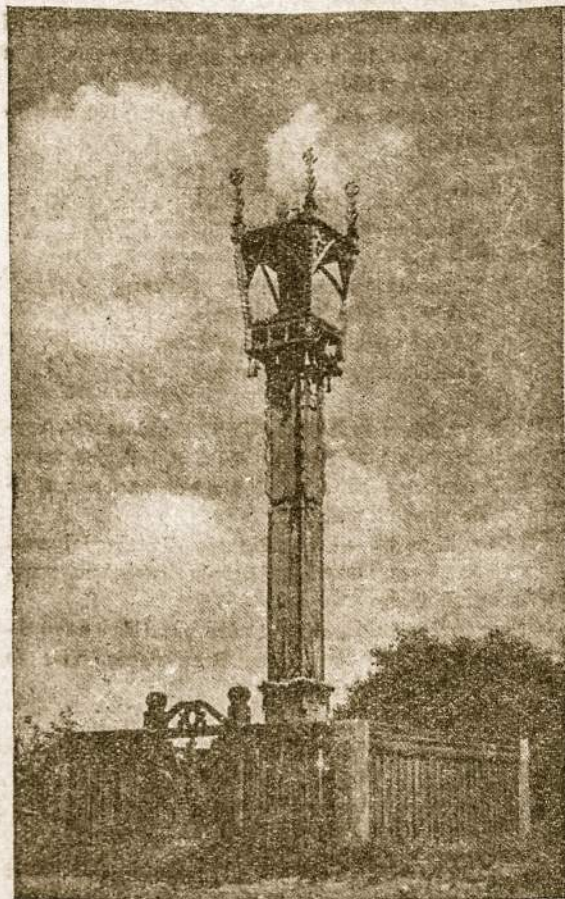
Meilė gimdo turėtos ARTIMYBĖS PRISIMINIMUS, sužadina SVAJONES. Tos meilės apimti, jie apie mylimąją svajoja, kur tik eina, ką daro, visur ją mato, girdi.

“Kas dieną ten grįžta mūsų mintys
“O tėvyne, tremtinio paguoda,
Su tavim visais keliais einu.”

(Bernardas Brazdžionis)

Ir nuneša svajonės poetą tenai, kur taip jaukiai gyventa:

“Tenai Pažaislio bokštai
kaip pasaka balti,
Tenai laukai ramunėm
ir svėrėm apsnigti...”

Ten du jauni šermukšniai
gale gimtų namų,
Ten sunkios kekės svyra
serbentų raudonų...”

(B. Brazdžionis)

Tartum nakties dangus sumirga svajonių žvaigždės, o tos svajonės taip saldžios.

“Lietuva, kai aš tave tariau —
Prieš akis sumirga raštų raštai,
Ir pilna pandangė vyturių,
Ir linų žydėjimas be krašto...
.....

Lietuva, kai aš tave tariau,
Ausyse nuaidi laimės gandas,
Mirgant vaivorykštei žiburių,
Pinas padavimai ir legendos.”

(B. Brazdžionis)

O kiek džiaugsmo teikia mažiausias daiktelis iš Lietuvos! Už jokių turtus jo neatiduotumei. Juk jis ja kvepia, tartum gyvas apie ją kalba.

“Man nereikia nei kalno, nei kelio,
Nei žydinčio sodo gėlės.
Aš turiu dar maldaknygėję melsvą žiedelį
Iš šešupės laukų pradalgės”.

(J. Augustaitytė-Vaičiūnienė)

Meilės prisiminimus ir svajones lydi LIŪDESYS. Nes nėra nieko liūdnesnio, kaip nelaimėje prisiminti laimę. Ir nevisai juoda spalva sugretinta su balta daug juodesnė atrodo.

Kaip liūdesingai suskamba J. Augustitytės-Vaičiūnienės žodžiai:

“Nėra prie kelio rūpintojėlio —
čia ne mano nameliai.”

Todėl:

“Ir nestatyk čia laimės būstus:
Juk čia šalis tau svetima.
Už tai veidai išblyškę, rūstūs,
Kad čia ne mūsų Lietuva.”

Meilės svajones lydi ILGESYS. Ilgėdamasis, mylis tiesia rankas į mylimąją; deja, ji toli, jos nepasieksi. Tartum paukštis jis išskleidžia sparnus skristi, bet tie sparnai pakirsti.

Tėvynės ilgesys — aukščiausio ilgesio laipsnis. Tai ilgesys, kurs išsemia, iščiulpia gyvenimo norą, artina mirtį, žudo.

Niekas turbūt taip galingai nėra pareiškęs savo tėvynės ilgesio, kaip Bernardas Brazdžionis. Visa jo poezija to ilgesio kupina.

“O Nemune, tavęs pailgo mūsų
Pavargę akys ir liūdna širdis,
Pavargę akys žvelgia Kauno pusėn,
Širdis neranda tėviškės žvaigždės.”

Jam vaidenasi, tartum tėvynė jį šaukia pas save:

“Vis man rodos, ten šaukia kažin kas,
Vis man rodos, vadina vardu, —
Ar svirtis kaip senelė palinkus,
Ar sodybos prie Mūšos krantų.”

Ir todėl jam atrodo, kad tartum

“Varpų milžinų balsas kviečia:
Atgalios, atgalios, atgalios!...”

Kaip graudu, kai jis savo mylimąją beviltiškai šaukia atsilipti, jos balso, jos visos pasiilgęs:

“Tavo balso, kaip duonos, išalkęs
Aš meldžiu: — Lietuva, atsišauk!”

Šitas ilgesys degina ir kitų tremties poetų sielą. Tikrai žavingam eilėrašty “Tolimajai”, Benys Rutkūnas taip savo jausmus reiškia:

“Už miškų, už slėnių, už šalių devynių,
aš ilgiuosi tavęs, — palaimi, mylima —
rytmetinės dainos, burtų žodžių švelnių, —
vienuma man klaiki, — sušvytėk tolume!”

Arba štai Jonas Aistis:

“Ak kaip traukia tavęsp mano mylima, miela...
Pilkas drėgnas ruduo, nostalgija skauda
Kalavijais susmigo į širdį ir sielą,
Nes jau dingo ana mūsų laimė graudi...”

Arba Stasys Santvaras:

“Dieve, Dieve mano,
Pakrantė regis mylima,
Iš ten širdin atplaukia šilima —
Nejaugi ten jau niekad niekad nebegrįšim,
O Dieve, Dieve mano!”

Meilės ilgesi lydi MEILĖS KANČIOS. Tos kančios yra įvairiopus.

Prisiminus iš tėvynės bėgimą — atsisveikinimą — kenčiama:

“Ir tariau sudie berželiams,
Ir tariau sudie klevams,
Ir tariau sudie kapeliuos
Ilsintiems tėvų tėvams.

Ir kai žemė sudejavo
Visame tėvų krašte,
Man iš tolo pamojavo
Obelėlė šakute”.

(B. Brazdžionis)

Prisiminus, kad tėvynė kenčia, kenčiama:

“Gyveno ten ir mirė ten tėvų tėvai,
Buvai tu visad mūsų — Lietuva tėvynė!
Už ką dabar tau kalami narvai?
Už ką ant kaklo kalinio grandinė?
Už ką tie kankinio randai?...”

(St. Santvaras)

Medinė Liolių bažnyčia.

Prisiminus išvežtuosius, jų kančias — kenčiama:

“Užplūdo kraštą naujos bėdos,
Pravirko Lietuva visa.
Vėl iš namų mumis išvaro,
Vėl skaudžiai gelia aimana.

Darželiuos rožės nebežydi,
O liepos laužosi šakas.
Motulė suimtus palydi,
Dangun užlauždama rankas”.

(B. Gaidžiūnas)

Kančia, kad negalima kenčiančiai tėvynei padėti:

“Už žydrųjų vandenų, už augštųjų kalnų
Tik malda, tik mintim gali kristi, —
Kenčia mano šalis, gelbėt jos negali,
Kaip nuo budelių mirštančio Kristaus.”

(P. Babickas)

Tos meilės kančios, kokios jos didelės!

“Aš be Tavęs, pusiaukelėj paklydus,
Ant kryžkelės akmens sėdėdama verkiu”.

(J. Augustaitytė-Vaičiūnienė)

Dar ryškiau šis skausmas pabrėžtas jos kitam eilerašty:

“Be savo pastogės mūs širdys
Ir Dievui ir žmogui sudžius.
Baisus ilgėsysis mus nugirdęs
Pavers be žiedų ir be lapų
Į verkiančius kryžkelėj nuogus medžius”

(J. Augustaitytė-Vaičiūnienė)

Toji kančia Juozo Kruminio kūryboje pasiekia aukščiausios nevilties ir nusiminimo gaidos:

Ir ateina nejučia pagunda
Krist po bėgiais svečiam pašaly.
Krinta sniegas. Traukiniai nudunda.
O aš vienas — Lietuva toli.”

Ta visa meilė, tos visos kančios parodo, kas yra Lietuva mums. Ji mūsų žemiškąjį gyvenimą įprasmina. Kaip be meilės liūdnas ir nepilnas gyvenimas, kaip iš savo žemės ištrautas augalas svetur sunkiai prigyja, o jei ir prigyja, tai menkas auga, taip ir lietuvis be Lietuvos tik tegali mirdėti. Negalėdamas būti Lietuvoje, bent savo minčių pasaulį ir širdį jis pripildo Lietuva, kad galėtų gyventi. Ir todėl visi tremties poetai, tartum gėlės į saulę, į Lietuvą pa-linkę.

“Aš gyvas Lietuvos garsu,
Dvasia tėvynėje esu”. (F. Kirša)

“Tavo akys mane atgaivina,
Mane prikelia dirbt Lietuva”. (F. Kirša)

Šiam poetui Lietuva yra viskas:

“Nors mes būtum toliausiai už marių,
Lietuva bus brangesnė už širdį:
Ir mane ir tave tolumoje
Ir vėjelis tėvynės pravirkdys.”

Bernardui Brazdžioniui Lietuva yra gyvenimo būtinybė, vadovė, žvaigždė.

“Tėvyne, tu vedi mus žemėj svetimųjų,
Tartum Išminčių neužgestanti žvaigždė, —
Mes gilią naktį girdim ryto aleliują.
Ir su tavim — karaliai, nors skurde.

Ir tavo vardui niekur mes lygaus neradom
Čia, kur tuščios garbės griuvėsiai ir kapai.
Skambėjo jis kelionėj mums kalnų kaskadom,
Skambėjo jis skambiau, nei katedrų varpai.”

Ir Stasiui Santvarui, kaip ir visiems kitiems, tėvynė yra viskas.

“Ramusai mano krašte,
Tiktai čionai, kur rūstūs debesys per dangų bėga,
Aš pajaučiau visa širdim,
Kad tu esi ir mūsų Alfa ir Omega”.

Visi mūsų poetai, visi tikri lietuviai jaučia šiaandien, kad kaip meilės vaisius motinos savyje išnešiotas gali gyvas išvysti pasauli, taip ir LIETUVA MŪSŲ MYLIMA, MUMYSE NEŠIOJAMA, ANKSČIAU AR VĒLIAU KELSIS LAISVA. Kaip saulės spindulių jėga susprogdina kaustančius upės ledus, taip ir tauta, kurią vaikai jos myli ir mylėdami dirba, išsilaisvins iš priespaudos.

Tėvynės Ginti Išėjo Broliai

LIETUVOS PARTIZANŲ DAINA

Pražydo pirmos melsvos žibuoklės,
Paukštelių dainos skrieja linksmi.
Tėvynės ginti išėjo broliai
Tylūs, bet narsūs, kaip tie arai.

Lange parimo sena motulė,
Ir mergužėlė liko viena —
Jinai žinojo, kai vėjai siuto,
Kad partizano sunki dalia.

Vėjai įsiutę blaškės ir staugė,
Draskė žibuoklių meslvus žiedus.
Kvatojo ginklai, sprogo granatos,
Lydėjo vėją plačiuos laukuos.

Apgaubė kapą lieknas berželis,
Žvaigždėm sužibus verkė naktis —
Tarytum sakė sudiev mergelei,
Jau nebučiuosiu tavo akis.

Miegoki tyliai tu, partizane,
Tavęs gimtoji šalis liūdės —
Pačioj jaunystėj padėjai galvą,
Lietuvą laisvą visad regi.

Išėivija ir jos uždaviniai

RAŠO "LAIKO" BENDRADARBIS A. PUTINAS, BUENOS AIRES KOLONIJOS VETERANAS

Mažas mūsų Tėvynės kraštas ir anksčiau turėjo nemaža savo sūnų išėivijoje. Šito priežastis buvo carų persekiojimai ir, vėliau, pirmojo pasaulinio karo sudarytos sąlygos mūsų gimtajame krašte.

Antrojo pasaulinio karo audra ir "globėjų" siautėjimas šimtus tūkstančių mūsų brolių išblaškė po visus pasaulio kampus. Rodos, niekas neturėtų stebėtis, kad šitokios nelaimės paliesti išėiviai siejojasi ne tik savo, bet ir plėšiamos bei žudomos tėvynės likimu. Todėl visiškai nesuprantama yra kai kurių Argentinos organizacijų užimta "neutralumo politika" tėvynėje naikinamų tėvų ir brolių atžvilgiu. Šitoks neutralumas yra brangiausių savo artimųjų ir visos tautos išdavimas. Aiškų pasisakymą už gimtajame krašte vietos nerandančių ir persekiojamų brolių bei seserų laisvę kai kuriuos mūsų savišalpinės organizacijos vadina "politikavimu", "kišimusi į politiką". Išėitų, kad nedora yra stoti žmogžudžių užpulto tėvo ar motinos pusėje, nes tai būtų dalyvavimas plėšikavime...

Į politiką aš niekad nesikišau ir nesikišu, ypačiai šitoj šaly, kur aš turiu ramią pastogę ir neblogai atlyginamą darbą. Tačiau niekas man negali uždrausti būti lietuviu, mylėti savo gimtąjį kraštą, padėti savo tėvams bei broliams, nes mano gyslomis teka lietuviškas tėvų kraujas. Todėl myliu ne tik tėvus, kurie man gyvybę davė, bet taip pat brolius ir seseris, su kuriais ant motinos rankų nemigos naktimis išnešioti užaugome. Myliu ir tą šiaudinę pastogę, kur stovėjo mano lopšys, nuvargusių motinos rankų linojamas. Kur kiekvienas kampelis dvelkia mano laimingos vaikystės ir nerūpestingos jaunystės atminimais. Ar gali būti toks nežmoniškas tironas pasaulyje, kuris galėtų išplėsti tą mylimą kampelį ir tuos artimus žmones iš mano širdies?

Ne! Kol plaks širdis mano krūtinėje ir kolei aš turėsiu teisę vadintis žmogumi, tolei aš liksiu tuo, kuo esu: kraujo ir gyvybės ryšiais suaugęs su savo tėvais ir tėvyne.

Visai kas kita yra politikavimas, kurio reikėtų vengti išėivijoje. Vieni, drumsdami šio svetingo krašto ramybę, neblogai prisizvejoja. Kiti, trokšdami naujos santvarkos: neribotos laisvės vieniems, didžiausios priespaudos kitiems, kiršina šio krašto gyventojus savo "veikimu". Toki reikalauja laisvės išplėsti laisvę kitiems. Atrodo, kad naujoji Argentinos konstitucija panašius apetitus, kurie surijo ir mūsų tautos laisvę, nenumato patenkinti,

Visai lengva atskirti vengtiną politikavimą nuo tikrų doro išėivio uždavinių. Mūsų pareiga yra gerbti tą kraštą, kuriame gyvename, ir mylėti savo gimtąją šalį, kur palikome visa, kas kiekvienam žmogui yra brangiausia: tėvus, brolius, seseris, gimines, draugus ir pažįstamus, su kuriais kartu užaugome ir kurie turi teisę į mūsų širdį.

Anglai, vokiečiai, prancūzai, ispanai ir kitų kultūrinių tautų žmonės stengiasi išlikti savo vaikuose: savo tautos kalbą, jos papročius ir josios gerąsias įpatybes stengiasi perduoti savo vaikams. Kodėl gi lietuvis turi atsilikti nuo kitų kultūrinių tautų ir, tarsi anas apgautas paukštis, auginti gegužiukus, svetimus sau ir savo tautai? Jei anglas didžiuojasi savo angliška kilme, tai mes, nesididžiuodami savo lietuviška kilme, tuo pačiu žeminame save pačius. Mes turime garbingą praeitį ir didelius mūsų tautos gabumus įrodžiusių dabartį. Išaugindami sau ir savo tautai svetimus vaikus, būsime galop jų pačių nesuprasti, vengiami ir apleisti.

Štai kodėl kai kurių mūsų išėivių vengimas ar net išsižadėjimas savo praeities, savo tėvų, brolių ir giminių, savo tėvynės, jos kalbos, spaudos ir organizacijų bei kultūrinių parengimų, žodžiu, visa, kas lietuviška, žemina mus pačius ir padaro bailiais svetimų dievų vergais. Gerbkime save ir kas sava, jeigu norime, kad ir kiti mus gerbtų. Nesidangstykite svetima garbe, jeigu nenorime savosios prarasti.

Prie lietuviško kryžiaus
Aušros Martų parapijos sode,
Mendoza 2280, Avellaneda.

PAULIUS STELINGIS

KRAUJAS

(Prisiminimų nuotrūpa iš priverčiamųjų darbų Kurše)

Paimu rašalu permirkusią plunksmą ir rašau... Tačiau juk tai nėra rašalas. Tai yra kraujas, tikras kraujas!... Aš rašau apie mirusį draugą, ir rašalo raudonumas man primena kraują...

Ilgį vakaro šešėliai driekėsi dulkėtu vieškeliu. Stiprios sargybos lydimi mes vos bevavilkome kojas. Frontas buvo pralaužtas ir mus varė tolyn per mums nepažįstamą ir svetimą žemę. Jei ne užgesusios saulės žaros, nebūčiau pasakęs kur: į rytus ar vakarus? Savo nustebimui, mes pasukome į rytus. Kelias buvo miškėtas ir vingiuotas.

Pamažu artėjo padangę nušvietę gaisrai ir nyko sodybų siluetai. Mes žengėme per žemę, kurioje nebuvo matyti nė vieno žiburėlio, per kaimus, kuriuose nebuvo nė vieno liepsnojančio židinio... Nė vieno žmogaus, kuris būtų mūsų drugas ar bičiulis, nė vienos širdies, kuri būtų taip paniekinta ir skriaudžiama, kaip mūsų. Gal būt, aš nežinau; gal ten buvo pasislėpę prievarta iš namų išvartieji gal ten buvo pasislėpę prievarta iš namų išvartieji gyvataojai; gal ten kuri nors motina glaudė prie karštos širdies drebančią kūdikį ir dalijosi su juo paskutiniu duonos kąsniu, tikėdama jo ligoje sustiprėjusia sveikata; gal ten, pirmose fronto linijose, pilki kareiviai gynė mažą žemės pėdą vieni ir kiti kaip šventus duotas priesaikos žodžius... Gal būt...

Staiga mus sustabdė. Oiškiai buvo girdėti kulkosvaidžiai.

— Argi čia jau jie, apkasai? — paklausė manęs susijaudinęs draugas.

— Man atrodo, kad taip... — atsakiau aš, lyg senas karys, ir stebėjau, kodėl jo toks drebančias balsas.

— Taip. Jie... prieš apkasai, — pakartojo šalia mūsų stovėjęs sargybinis. Buvo keista: kaip jis galėjo suprasti lietuviškai? Juk mes kalbėjome jam nesupranta kalba. Aš klausiamai pažvelgiau į jo akis ir mačiau, kaip mūsų narsiojo sargybinio veidu praslinko baimės šešėlis. Man pasidarė kažkaip drąsiau, lyg aš būčiau čia ne varu atvartas vergas, bet turįs dar teisių ir reikalavimų žmogus, kaip tūkstančiai ir milijonai, kuriems laisvė yra švenčiausias įstatymų įstatymas. Man pasidarė drąsiau, nes aš jaučiau šalia savęs drebančią savo priešų širdį, kuri, ką tik grąsinus man mirtimi, pati drebėjo ir laukė mirties. Juk kiekvieną akimirką galėjo atskristi prieš patrankos ugninis kamuolys ir suardyti jo godžią širdį, lygiai kaip ir mano, nenorinčią niekam keršyti ir nesiekiančią nieko svetimimo, kas nėra mano ir mano skriaudžiamos tautos.

Per mūsų galvas šaudė vokiečių artilerija. Šviečiantys prožektoriai raizė orą ir negyvoji savo akimis stengėsi išžiūrėti į pilką dangų kuriame burzgė plieno paukščiai, gargaliuojančiais balsais

įsiūbudami šaltą naktį. Jie skrido tiesiai į vakarus... Ir kai aš po kiek laiko atsisukau, man atrodė, kad dar tebėra neužgesusios vakaro žaros, lygiai tos, kurias aš prieš porą valandų mačiau besileidžiant saulci. Iš vos pastebimai judančių liepsnų supratau, kad tai buvo gaisrai, sukelti anų plieno paukščių.

Artilerija tebešaudė. Ugnies kamuoliai skrido oer pilką dangų ir geso vos girdimai prieš žemėje. Ne, tai nebuvo prieš žemę. Tai buvo mano tėvų žemė, savu krauju maitinusi kartų kartas. Ir su koku skausmu aš stebėjau, kai iš per dangų nukridusio ugninio kamuolio imdavo kilti liepsnų liežuviai ir laižyti senas miestų mūrų sienas ir samanos kaimų trobeles. Juk tai buvo man gerai pažįstami kaimai ir miestai. Su koku skausmu aš žvelgdavau į šventąją Lietuvą, kurios gražių bažnyčių varpai tirpo gaisrų liepsnose.

Atrodė, kad tai buvo kerštas priešui už plieno paukščių sukeltus gaisrus vakaruose, kurie dar ir dabar tebeliepsnojo, nušviesdami padangę. Taip... tai buvo kerštas, bet per daug didelis ir baisus. Rami mano tauta neturi plieno paukščių blizgančiais sparnais ir nesiekia svetimų žemių, bet kruvinas kerštas krinta ant jos vaikų, lyg ant didžiausių nusikaltėlių. Ant jų, kuris vakaro ir rytmečio maldose prašo Viešpatį tik kasdieninės duonos, o ne giedodami plėšrius himnus siekia viešpatavimo.

Sakykite, ar jūs nesudrebėtumėte matydami, kai iš netoliese tavęs nukritusio ugnies kamuolio sudraskytos brolio krūtinės veržiasi kraujas ir jis, prieš mirdamas, dar nori karžką pasakyti, bet jau neįstengia. Jo liežuvis yra sustingęs tartum akmuo, kurio paviršiumi nurieda lašas prašyto paduoti vandens. Jo lūpos yra praviros ir kažką šnabždančios, bet žodžiai jau nebesuprantami. Nebesuprantami, nes jis yra mirštantis ir kalbant is nebe mūsų kalba, mūsų, keistų žmonių, kurie tvirtai laikomės įsikabinę nuodėmingos žemės, o siekiame dangaus. Kokia skaudi yra ta paskutinė minutė, kada miršančiojo akys žiūri į tave ir laukia atsakymo į tau nesuprantomus klausimus. O gal jam atrodo, kad tu supranti, bet nenori pagelbėti.

Aš drebančiomis rankomis paimu netikėtai iš sužeistoto kišenės iškritusį jo motinos atvaizdą. Tos pačios dvi gilios akys žiūri į mane iš pageltusio popieriaus gabalėlio, lygiai kaip iš šitos tamsiai mėlynos, pasrūvusios kraujo klane.

— Paduok man jį, — suprantu iš jo akių, — pa duok... Išpildau aiškiai jo suprantamą prašymą.

Apraskytomis rankomis jis glaudžia prie sukruvintos širdies paduotą nuotrauką. Su koku skausmu jis stengiasi dar kažką prartarti, bet neįstengia.

Aš nebegaliu išlaikyti ašarų ir nusigrėžiu. Argi mes trokštame keršyti?...

Lietuviai Kolumbijoje

Rašo specialus "Laiko" korespondentas

Kai imu galvoti ar rašyti apie Lietuvą ir lietuvis, man stoja prieš akis toks vaizdas: pakyla žvarbus vėdėns vėjas, pikta smogia į medžių šakas ir blaško į visas puses begelstančius lapus. Ir mus, kraujuose paplūdusios Lietuvos vaikus, skaudieji įvykiai beširdiškai svaido po visus plačiojo pasaulio kampus. Ne visai mažą būrelį lietuvių nedalia atbloškė ir į karštąją, tropinę Kolumbijos šalį.

Š. m. spalio 4 d. Kartagos uoste, prie Pacifiko, šios žemės krantan išlipo net 75 lietuviai. Juos pasitiko Lietuvių Komiteto narys, nenuiltamasis kun. N. Saldukas, senas Kolumbijos gyventojas ir Jono Bosko sūnus, salezietis. Paskui, susisodinęs į lėktuvus, parlydėjo į Bogotą. Čia juos pasitiko specialus šiam reikalui susikūręs pačių kolumbiečių komitetas, kurio pirmininku yra didelis lietuvių prietelis kan. L. Rubio Marroquin. Komiteto rūpesčiu atvykusieji apgyvendinti tam reikalui paruoštame nakvynės name ir aprūpinti maistu 3-4 savaitėms. Tas pats kolumbiečių komitetas (Comite por Desplazados de Guerra, calle 16, No. 7-19) parūpino visiems suaugusiems ir darbą. Šio komiteto darbą gražiai pavaizduoja faktas, kad trumpu laiku surinko apie 10.000 Kolumbijos pežų lietuvių reikalams!

Atvyko šios šeimos: 1. aviatorius M. Buzėnas su šeima — 3 žmonės, 2. muzikas L. Garliauskis su šeima — 3 žm., 3. L. Urbonas, 4. J. Braužinis su

Ginkluotoji sargyba ragino ko greičiau atgal, nes toli prae mėlynuojantį mišką balo diena. Skubus fronto bare apkasėlių kasimo darbas pasibaigė. Mes prievarta į juos naktį atvaromi ir rytmetį gražinami, nes tiek arti fronto nėra įmanomas dienos darbas. Kitą naktį kasime tikrai nebe čia. Priešas per daug greit veržiasi pirmyn, kad mes spėtumėme rasti naujas vietas ir užpilti žuvusių kapus.

Jie nesigėdi mus beginklius atvesti kone į pirmąsias linijas ir versti gilinti purvinus savo tikslų grovius, įstatydami kasdien į mirties pavojų. Mes buvome kaliniai ir vykdėme jų įgeidžius. Ar tai nėra savotiškas koncentracijos lageris, verčiantis alkanam ir kuone basam braidyti po šaltą purvą ir dirbti sunkiausius fizinius darbus. Taip. Mes buvome kaliniai su prailgintu mirties sprendimu.

Kai atsiskau, jis buvo miręs. O Dieve, koks skausmas jo motinos akyse!... Mano širdis ėmė drebėti lyg drugio krečiama iš siaubo, nes vėl prasidėjo netolimas sviedinių sproginimas. Aš buvau užmiršęs, kad jie neša mirtį tiek priešui, tiek draugui. Dabar aš drebėjau pats dėl savęs ir nebemačiau, kaip ginkluoti sargai švaistėsi buožėmis.

Šį vakarą aš matau kraują besiveržiantį iš jo krūtinės, raudoną, kaip ugninio sviedinio liepsnos. Šį vakarą aš matau gaisruose paskendusią mano tėvų žemę...

žmona, 5. M. Petrauskaitė, 6. aviatorius A. Grinius su šeima — 4 žm., 7. istorikas A. Kimsa su šeima — 4 žm., 8. A. Kulvietis su žmona, 9. K. Kumpis su šeima — 4 žm., 10. pedagog. dr. A. Liaugminas su šeima — 4 žm., 11. vet. gyd. J. Mažeika su šeima — 3 žm., 12. Radvilavičienė, 13. gail. sesuo Hagentornienė, 14. inž. V. Rimgaila su šeima — 3 žm. 15. Ruginienė su 2 vaikais, 16. matininkas V. Šlapkauskas su šeima — 4 žm., 17. inž. E. Šviedrys su šeima — 4 žm., 18. inž. V. Trejus su šeima — 4 žm., 19. A. Čioderys su šeima — 4 žm., 19. agr. P. Grigaliūnas su šeima — 5 žm., 20. kun. J. Jaučius, 21. H. Miliūnas su šeima — 5 žm., 22. G. Pošius su šeima — 5 žm., 23. aviatorius V. Slavėnas, 24. inž. V. Vasiliauskas su šeima — 3 žm.

Kelionė iš Vokietijos vyko be jokių nuotykių. Kartagenos uoste sunkiai buvo susirgęs K. Kumpis, bet kun. N. Salduko rūpesčiu buvo suteikta gera medicinos pagalba, ir ligonis po kelių dienų suvoksius pasivijo visai sveikas. Beveik visi pastoviai apsigyveno pačioje Bogota ar jos apylinkėse.

Liepos 14 d. taip pat per Kartagenos uostą atvyko į Bogotą šie lietuviai: 1. ekonomistas P. Baronas su šeima — 5 žm., 2. A. Baronaitė, 3. inž. J. Pikėlingis su žmona, 4. ūkininkas J. Naumavičius su šeima — 5 žm., 5. ūkin. S. Lakauskis su šeima — 8 žm.

Dar prieš šiuos Kolumbijos kraštą pasiekė šie lietuviai: p. Tauginas su žmona, p. Šlapaitis, p. Radžiūnas, p. Slotkus, M. Radžiūnaitė, O. Andriūškevičienė, inž. Gabriūnas su šeima, p. Astrauskas ir kunigai: V. Valevičius, K. Dominauskas, P. Dambrauskas, V. Vaičiūnas ir dr. J. Gutauskas.

Inžinieriai, amatininkai, agronomai, ūkininkai, žodžiu — žmonės su technika, įsikūrė neblogai arba pusėtinai. Sunkiau tiems, kurie tokio išsilavinimo neturi. Šie turi stoti į namų ruošos ar į paprasto darbininko darbą, kuris čia labai menkai apmokamas; be to, maisto ir kasdieninio reikalingumo dalykai tikrai brangūs. Gera bent tiek, kad čia visokių galimybių šalis: žmogus sveikas, sumanus bei darbštus ir pajėgiąs metus kitus pavargti, pramokęs kalbos gali išsikrovoti prakaitu žmonišką gyvenimą.

Visa Kolumbija karštoji, tropinė juostoji. Bet kadangi visa šalis kalnuota, čia rasi visokio klimato: nuo pačio karščiausio ligi amžinu sniegu padengtų viršukalnių. Europiečiams geriausia tinka Bogota sritis, kur vidutinė metų temperatūra apie 12 C. Aukštesnėse vietose europiečiui oras per retas; žiemą per karštas ir didesnis tropinių ligų pavojus. Iš viso šios šalies klimatas, kaip sakoma, kietas. Jaunesni gali ilgai priprasti. Sunkiau senesniems, ypač paliegiusiems.

Kad toks gražus lietuvių būrelis čia suvažiavo, tai išimtinai Lietuvių Komiteto nuopelnas (Comite Catolico Lituano Pro Victimis de Guerra, Carrera 6, No. 14-84, Bogota, Rep. de Colombia S. A.).

Naujoji lietuvių kolonija jau turi ir savo kapelioną: juo yra kun. V. Vaičiūnas. K. D.

Dr. A. L.

Iš Viso Pasaulio

ŠIAURĖS AMERIKOJE sausio 20 d. prezidentas Trumanas paskelbė naująją savo prezidentavimo programą, kurios svarbiausieji punktai yra šie: 1. Remti Jungtinių Tautų Organizaciją (JTO). 2. Padėti atsistatyti nuo karo nukentėjusiam pasauliui. 3. Taiką mylinčias tautas remti prieš užpuolikus. 4. Kelti ūkinį ir pramoninį pajėgumą dar neišvystytose srityse. Savo programinėje kalboje prez. Trumanas labai smarkiai puolė komunizmą, tačiau niekur nepaminėjo Rusijos vardo. Tai aiškinama tuo, kad Trumanas norįs vesti taikią politiką su rusais ir todėl nenorįs sovietų užgauti. Viso pasaulio spauda labai šiltai sutiko Trumano kalbą, tik sovietų pavergtų valstybių (Čekoslovakijos, Vengrijos ir t. t.) laikraščiai ją vadina kiršinančia. Maskvos organas "Pravda" net rašė, kad "esąs atsiradęs naujas Amerikos imperializmas su kliedinio žmogaus grobuoniškais planais. Tačiau pačių J. A. Valstybių respublikonų partija prezidento kalbą sutiko kritiškai ir žada priešintis jos kai kurių punktų vykdymui. Tikimasi, kad pagal naują Trumano programą Pietų Amerikos valstybės gaus didelę paramą dar neišnaudotiems žemės turtams iškelti, kurie galės pagreitinti pasaulio atsistatymą.

KINIJOJ atsistatydino maršalas Čiangkaišekas. Laikiniai jo pareigas eina buvęs viceprezidentas Li-Cung-Yen. Komunistų armijoms artėjant prie sostinės, tautinė kinų vyriausybė iš Nankino persikėlė į Kantoną, esantį pietų Kinijoje. Komunistų vadai reikalauja iš tautinės vyriausybės besąlyginės kapituliacijos ir vadinamų karo nusikaltėlių išdavimo, kurių sąrašė yra maršalas Čiang-Kai-Šekas, jo sūnus ir daug kitų žymių vadų. Amerikiečiai tvirtina, kad jie Čiang-Kai-Šeko vyriausybę rėmė daugiau, negu sovietai komunistus. Visa amerikiečių pagalba nuėjusi niekais dėl negirdėto Čiang-Kai-Šeko valdžios valdininkų ir generolų nesąžiningumo bei korupcijos. Todėl dabar Amerika ir Anglija tautinę Kinijos vyriausybę atidavė jos pačios likimui ir žada bendradarbiauti su būsimaja komunistine Kinijos vyriausybe, kuri Mao-Ce-Tung vadovaujama vesianti savarankišką politiką panašiai, kaip raudonasis Jugoslavijos diktatorius Tito. Ar tie amerikiečių apeliavimai neapvils, parodys netolima ateitis.

PALESTINOJE laikinai ramu, nes Rodos saloje tebeina derybos tarp žydų ir egiptiečių. Iki šiolei tesusitarta dėl karo paliaubų, o derybos dėl sienų eina toliau. Sausio 25 d. Izraelio valstybėje įvyko parlamento rinkimai, kuriuos laimėjo nuosaikieji socialistai. Komunistai tegavo visai maža balsų. Tuojau po rinkimų, vasario 1 d. J. A. Valstybės pripažino žydų valstybę de jure, o Anglija su kitomis vakarų Eu-

ropos valstybėmis pripažino ją de facto. Atrodo, kad Amerika ir Anglija garantuos Palestinos sienas, nes norės išvengti tolimesnių neramumų, kurie gali duoti progos įsikišti sovietams ir ten įkelti savo koją.

INDONEZIJOS neramumai vyksta toliau, tačiau olandai rodo norą taikintis. Sausio 22 d. Indijos sostinėje Naujajam Delhi įvyko 19 Azijos tautų konferencija, kuri pareikalavo Indonezijai visiškos nepriklausomybės. Dabar olandai turi skaitytis su Azijos kontinento nuomone ir rodyti daugiau nuolaidumo.

PRANCŪZIJOS Paryžiuje vyksta garsi Kravčenko byla. Kaip žinome, V. Kravčenko karo metu buvo pramonės ir ginklavimosi komisaras Rusijoje. Vėliau jis atkrito nuo komunizmo ir parašė garsią knygą: "Aš pasirinkau laisvę". Neperseniai vienas prancūzų komunistų laikraštis "Les Lettres Françaises" parašė šmeižiantį straipsnį prieš Kravčenko, pavadindamas jį girtuokliu, žemos moralės žmogumi; tvirtino, kad Kravčenko esąs beraštis ir ne jis parašęs minėtąją knygą. Kravčenko tam laikraščiu iškėlė bylą už garbės nuplėšimą. Liudininkais toje byloje dalyvauja aukšti valdininkai iš Amerikos ir Rusijos, kurių tarpe yra buvusių Kravčenko viršininkų, komisarų ir kt. Byla įgijo ypatingo politinio svorio, nes dalykas eina ne tiek apie patį Kravčenko asmenį, kiek apie demokratinę ir komunistinę pasaulėžiūrą. Kravčenkui bylos vedimas iki šiolei jau kainavo 60.000 dolerių, nes jam be tiesioginių bylos išlaidų tenka dar samdyti asmens sargybą, kad komunistai jo nenužudytų. Mat, po knygos parašymo jau buvo suruošti prieš jo gyvybę net 4 pasikėsimai. Visame pasaulyje susidomėjimas šita byla yra milžiniškas ir jos nagrinėjimas užtruks gana ilgą laiką.

PARAGVAJUS sausio 30 d. įvyko civilinis sukilimas, kurio pasėkoje tapo nuversta ligšiolinė vyriausybė. Sukilimą suruošė priešpaskutiniame kabinete buvę švietimo ir vidaus reikalų ministrai. Revoliucija praėjo ramiai ir be kraujo praliejimo. Krašte vyrauja tvarka.

SOVIETŲ "TAKOS" PASTANGOS. Paskutiniu laiku Sovietų Sąjunga keičia savo politiką ta prasme, kad prieš pasaulį nori suvaidinti taikos angelą. Sausio 30 d. Stalinas Kremliuje pareiškė, kad jis esąs linkęs pradėti derybas su Amerika, kad pabaigus "šaltąjį karą", t. y. išlyginus visus politinius nesklandumus tarp Sov. Sąjungos ir Š. Amerikos. Amerika labai šaltai priėmė tokį Stalino pasiūlymą, nes ji žino, kad už tos taikos skraistės slepiasi kiti sovietų planai. Amerika sutinka derėtis, tačiau su sąlyga, kad Stalinas atvyktų į Vašingtoną, ko, žinoma, Stalinas nedarys, nes jis bijo iš savo Kremliaus išvykti. Savo negalėjimą į Vašingtoną atvykti Stalinas pagrindžia liga ir nori, kad Trumanas į Rusiją atvyktų, bet praėjo tie laikai, kada rusai tik sąlygas statydavo, o kiti jas tuoj išpildydavo. Nors amerikiečiai veda taikingą politiką ir daug kartų jau Stalinui nusileido, tačiau šį kartą nebesidavė

suvėdžiojami ir į Stalino viešnagę nevyksta. Sovietai, be abejo, stengiasi pasaulį įtikinti, kad jie veda taikingą politiką; žiūrėkit, mes siūlom amerikiečiams taikos derybas, tačiau jie to nenori, atseit, amerikoniai veda imperialistinę politiką. Nors Sovietai ir skelbiasi esą taikos apaštalai, tačiau Pabaltijo kraštai ir Balkanų valstybės tebėra pavergtos ir miršta po Stalino jungu.

BERLYNE paaštrėjo santykiai tarp anglų-amerikonų ir sovietų. Kaip žinome, sovietai pernai uždraudė anglams ir amerikonomams aprūpinti maistu vakarinės Berlyno dalies gyventojus ir sustabdė bet kokį transportą iš vakarų Vokietijos į Berlyną. Anglai ir amerikiečiai jų zonose gyvenantiems berlinciams maistą turėjo pristatyti lėktuvais. Dabar anglai ir amerikiečiai kaip atpildą sovietams sustabdė bet kokį prekių išvežimą iš vakarinės Berlyno dalies į sovietų ir taip pat įvežimą iš sovietų į vakarinę dalį. Sovietai Berlyne darė anglams-amerikiečiams visokių sunkumų norėdami juos iš Berlyno išstumti, tačiau anglai-amerikiečiai nenusileidžia ir šiuo nauju potvarkiu sovietams parodo, kad anglai ir amerikiečiai Berlyne tvarkysis kaip jie nori, bet ne kaip sovietai pageidauja.

NEŲTIKIMI DALYKAI ATOMINIAM AMŽIUJE ..

Vienas vengrų slaptosios policijos pareigūnas, neseniai atbėgęs iš Budapešto į Vieną, papasakojo laikraštininkams, kaip raudonieji kankina neseniai sumintą Vengrijos Katalikų Bažnyčios galvą kardinolą Mindszenty. Pačių pasigamintais tariamais dokumentais raudonasis geštapas kaltina kardinolą valstybės išdavimu, špionažu ir kitais nusikaltimais, kuriais jie apkaltina kiekvieną, kurio panori nusikratyti. Versdami prisipažinti prie kaltinimų, bolševikų enkavedistai priverė kardinolą ramiai išstovėti 82 valandas

Albinas Kybartas, p. Kazimiero Kybarto, gyvenančio Argentinoje jau nuo 1927 m., sūnus. Šiuo metu A. Kybartas tarnauja kaip parašiutininkas Prancūzų legijoje Indokinijoje ir nuo pat pradžios skaito "LAIKĄ". Nors teturi vos 23 m. amžiaus, narsusis lietuvis tremtinys jau 2 kartus buvo sužeistas tolimojų Indokinijoje, bet abu kartu laimingai pasveiko ir dabar ilsisi, turėdamas 4 mėnesius atostogų.

be pertraukos ir žiūrėti į baisiausius savo artimiausių bendradarbių kankinimus. Kad kardinolas iš nuovargio nenualptų, jam buvo duodama nervus erzinančių nuodų, kurie sukelia didžiausį galvos skaudėjimą ir pamažu paraližuoja smagenis. Kardinolui vis neprisipažįstant kaltam, buvo atvestas visas sukrūvintas ir iki pamišimo nukankintas buvęs kardinolo asmeninis sekretorius dr. Andrius Zahar, kuris be persto jimo šaukė: "Aš prisipažįstu prie visko, ko tik jūs norite, kad prisipažinėčiau!" Dalyvavęs tuose kankinimuose, pabėgėlis policininkas papasakojo, kaip kiti artimieji kardinolo bendradarbiai buvo verčiami prisipažinti. Jie buvo uždaryti tam tikrose kameroose, iš kurių raudonieji budeliai ypatingais prietaisais išpumpavo beveik visą orą taip, kad kankinamieji negalėjo atsikvėpti ir merdėjo ant pačios užduosime ribos. Tas pats pabėgėlis papasakojo, kaip kardinolas buvo suimtas 16 kulkosvaidžiais ginkluotų policininkų ir atsiveiktino su savo senele motina sakdamas: "Neverk, mamyte, tavo sūnus mirs dėl tautos laisvės".

NAUJOJI ARGENTINOS KONSTITUCIJA UŽDRAUSIANTI KOMUNISTŲ PARTIJĄ

Patikimomis žiniomis naujoji Argentinos Konstitucija numato uždrausti visas totalitarines partijas, "vistiek kaip jos save bevadintų: komunistais, fašistais, falangistais ar bet koku kitu vardu". "Valstybė nepripažins tautinių ar tarptautinių organizacijų, vistiek kokių tikslai bebūtų, jeigu jų pagrindai yra priešingi Konstitucijos pripažintoms žmogaus laisvės arba priešingi demokratijos esmei, iš kurios tos laisvės išplaukia... Valstybė nepripažins laisvės panaikinti laisvę". Aiškindamas šituos būsimosios Konstitucijos nuostatus, Argentinos ambasadorius Washingtono dr. Jeronimo Remorino pareiškė, kad jais bus uždrausti komunistų susirinkimai ir sustabdyta marksizmo propaganda, ruošianti galą demokratinėms laisvėms.

Bolševiko paminklas Vilniuje. — Visas pasaulis su panieka ir pasibaisėjimu sutiko žinią apie nežmonišką būdą, kuriuo vienoje Vilniaus aikštėje buvo pastatytas paminklas Rytprūsio žuvusiam sovietų maršalui Černiakovui. Šiam paminklui pastatyti raudonieji ardė garsiąsias miesto kapines, rinkosi kur geresnį granitą bei marmurą nuo antkapių ir dėjo į statomąjį paminklą, kuris pasidarė amžinas bolševikiško kapų išniekinimo paminklas.

SVETIMŠALIAI NAUJOJOJ ARGENTINOS KONSTITUCIJOJ

Pagal naujosios Argentinos Konstitucijos 20 straipsnį, priimtą š. m. vasario 1 d. Seimo posėdyje, svetimšaliai, išgyvenę Argentinoje dvejis metus, turės teisę prašyti Argentinos pilietybės, kuri jiems bus suteikiama atitinkamų įstaigų. Svetimšaliai, išgyvenę Argentinoje 5 metus, SAVAIME taps Argentinos piliečiais, išskyrus tik tuos, kurie pareikš savo norą pasilaikyti senąją pilietybę. Padariusieji tokį pareiškimą nebus verčiami apleisti Argentinos teritoriją.

Pavergtoji Lietuva

NAUJAUSIOS ŽINIOS IŠ ANAPUS GELEŽINĖS UZDANGOS

NESENIAI IŠ LIETUVOS GAUTAS VIENOS MOTINOS LAIŠKAS SŪNUI

“Mielas vaikeli, aš tau rašau laiškus kas dvi savaites, tu parašai man, kad taip pat rašai. Per trejus metus aš gavau tik du tavo laiškus, o tu mano — tris. Nesiųsk tu man siuntinių, nes aš negaliu jų išpirkti. Be to jie man nereikalingi. Aš gyvenu labai gerai. Turiu 3 ha žemės, kurią apdirbame su karvute, arklys mums nereikalingas. Man padeda dirbti Genutė ir Stasiukas. Levutės vyras mirė, o ji su dviem mažais vaikais gyventi išsikėlė labai toli. Ji iš namų išvažiavo su sunkvežimiu. Mūsų kaime siaučia ligos. Daugiausia miršta jauni vyrai. Seni ir maži neserga. O nesveikiems visiškai liga nepavojinga.”

Iš laiško matyti, kad siuntinių žmonės negauna. Mat, tai nepatogu sovietinei propagandai, kuri Lietuvoje skelbia, kad visas kapitalistinis pasaulis badauja ir kad tik sovietinėse respublikose žmonės viskuo pertekę. Toliau iš laiško matyti, kad toje apylinkėje daug partizanų, kurių nemaža žūsta. Levutės vyras žuvo, o ji su vaikais tapo išvežta į Sibirą...

Rusai ir žydai — tikrieji krašto šeimininkai. Net komunistų partijoje lietuviais nepasitikima. Jau 1940 m. vasarą buvo pašalinti ir nubausti Kauno ap. partijos Centro Komiteto sekretorius Grigalavičius ir partiečiai Vabalius ir Bieliauskas. Vyriausias pavergtosios Lietuvos valdovas dabar yra rusas Ščerbakovas — komunistų partijos patikėtinis Lietuvos reikalams. Jo įsakymų vykdytojas yra iškamšinis “ministrų kabinetas”, sudarytas daugiausia iš rusų ir žydų, dažnai pasivadinusių lietuviškoms pavardėmis, bet visai nemokančių liet. Todėl visai suprantama, kad visi ministrų kabineto posėdžiai vyksta rusų kalba. Šito ministrų kabineto pirmininkas dabar yra Gedvilas, vicepirmininkas — Pisarevas, II-asis vicep. — Sokolovas, III-as vicep. — Mamajevs, sekretorius — Pupeikis. K. Andrijaitis — maisto pramonės ministras, S. Škodinas — vietinės pramonės min., J. Stimbūrys — socialinio aprūpinimo min., A. Zapyškinas — žuvų pramonės min., V. Vildžiūnas — žemės ūkio min., Sviesčiovas — komunalinio ūkio min., S. Banaitis — sveikatos apsaugos min., D. Jafimovas — valstybės saugumo min., J. Žiugžda — švietimo min., V. Augustinaitis — gyvulininkystės min., M. Liubimcovas — statybinių medžiagų min., J. Čygas — mėsos ir pieno pram. min., Teodin — industrijos min., A. Drobnyš — finansų min., Ponamariovas — miškų pramonės min., Laurinaitis — tautos maitinimo min.,

Ratomskis — užsienių reikalų min., Bartašiūnas — vidaus reik. min., Šumauskas — valst. plano komisijos pirmininkas, Sniečkus — Lietuvos komunistų partijos sekretorius, kurio motina pernai mirė kaip tremtinė Vakarų Vokietijoje. J. Paleckis — Liet. Aukšč. Tarybos pirm. Apskaičiuojama, kad aukštesnėse valdžios vietose tėra trečdalis lietuvių, o žemesnėse — maždaug pusė. Miestuose vyrauja rusai su žydais, provincijoje — lietuviai. MGB (valstybės saugumo ministerijoje) lietuvių yra tik 15%.

Kolchozai, sovchozai, pyliavos. Kolchozų Lietuvoje, palyginti, nedaug. Jų daugiau Klaipėdos ir Vilniaus krašte. Kolchozuose gyvena daugiausia rusai, kuriuos partizanai veja į ten, iš kur atėję. Sovchozų yra nemaža. Juose dirba tiek lietuviai, tiek rusai. Sovchozų maždaug tiek, kiek nepriklausomybės laikais buvo ūkių per 50 ha. Skirtumas tarp sovchozo ir kolchozo yra tas, kad kolchozai tiesiog valstybei priklauso, o sovchozai bet kokiai įstaigai ar fabrikui. Sovchozų, kitaip vadinamų valstybinių ūkių, turi savo žinioje fabrikai, trestai, švietimo ir kitokios įstaigos. Sovchozai yra pagalba prasimaitinti tose įstaigose dirbantiesiems. Sovchozų darbuose talkininkauja visi tarnautojai įstaigos, kuriai jis priklauso. Pyliavų dydis nevienodas: priklauso nuo to, kiek kuris ūkininkas turi žemės. Iki 30 ha turintiems pyliavos yra bent du kart didesnės negu mažžemiam. Nuo pyliavų neatleidžiami nei daržininkai. Miestiečiai, kurie turi bent vieną karvę, nors ir neturi žemės, vistiek turi duoti per metus valstybei 12 kg sviesto. Už centnerį (50 kg) pristatomų rugių valstybė dabar moka po pusę reformuoto rublio, kai tuo tarpu juodojoj rinkoj tas pats centneris kainuoja 120 rublių. Valstietis, turįs 30 ha žemės, turi atiduoti valstybei apie 4000 kg grūdų, 4.500 kg bulvių, 800 kg mėsos ir tam tikrus kiekius šieno, vilnų, kiaušinių, sviesto ar pieno. Jau rūdens metu pasitaiko ūkininkų, kuriems trūksta duonos. Kolchozuose ar sovchozuose dirbą darbininkai gauna tik dešimtą dalį to, kas sudaro pragyvenimo minimum.

NEGALI PANEŠTI MEDALIŲ...

1947 m. liepos 15 d. pas vieną Kauno miesto gyventoją užėjęs apiplyšęs elgeta ir sakėsi esąs Raudonosios armijos demobilizuotas majoras. Paklaustas, kodėl jis taip skurdžiai atrodo, atsakė: “Kariavau, kiek galėjau, valgiau, kiek pavogiau, medalių negaliu panešti, nes nuo bado kojos linksta, o ir už tuos medalius nieko negaunu, nes apie bet kokį atlyginimą tik laikraščiai rašo”.

Mes veikiame

MONTEVIDEO IŠ KULTŪRIEČIŲ VEIKLOS

Urug. L. Kūltūros Draugija, vienintelė aiškiai patriotinė ir veiklesnė organizacija (su jaunimo skyriumi "Vytis") šioje kolonijoje, sausio 30 d. visuotiniame susirinkime išsirinko naują valdybą, į kurią įėjo: Jul. Jazauskas — pirm., Ant. Brazys — vicepirm., Alf. Klimas — sekr., Petr. Derenčius — išd., M. Svečulis, P. Evovlucas ir P. Morkevičius — nariai. Į revizijos komisiją: J. Ramonas, Adolf. Kaušinis ir K. Černiauskas.

Susirinkimas tarp kitko nutarė: "pasveikinti J. E. Poną Lietuvos Ministrą P. Amerikai, Dr. K. Grauzinį ir Pasiuntinybės personalą, linkėdami jų sunkiame darbe sėkmės — kogeičiausiai pasiekti mūsų visų bendrą tikslą, Lietuvos nepriklausomybę.

Kartu pareiškia griežtą protestą prieš šlykščias Gabrio-Šacikausko provokacijas, kurie tverdami įvairias "direktorijas" ir "valdžias", skverbdamiesi lietuvių patriotų tarpan, išdavikiškai padeda mūsų tautos priešams".

Rep.

TREMTINIAI TURI SAUGOTIS ŠNIPŲ

Pastebėta, kad laivus, kuriuose lietuviai tremtiniai iš Europos vyksta į Argentina, Montevideo uoste lanko lietuviškai kalbantieji ruskeliai ir nepasisakdami kas esą, stengiasi iš suvargusių keleivių išgauti vieną kitą naujieną. Išgavę žodį kitą, ima iš tremtinių tyčiotis jau čia pat prie laivo ir savo komunistiniame laikraštuke. Tremtiniai savigarbos sumetimais neturėtų dėmesio kreipti į tos rūšies laivų laukėjus.

BUENOS AIRES — AVELLANEDA

"GRANDIS" LAIMĖJO. Š. m. vasario 2 d. 20.30 val. "Sociedad Fomento" sporto aikštėje, Avellanedoje, įvyko krepšinio rungtynės tarp lietuvių komandos "Grandis" ir vietinės komandos "Sociedad Fomento". Mūsų šiek tiek neabejotinai buvo kur kas pranešesni ir laimėjo pasekme 40-17 (18-6).

R. J-tis.

JADVYGA KUNCAITIENĖ, "LAIKO" Redakcinės Kolegijos narė, apie vasario vidurį išvažiuoja pastoviai apsigyventi į Kordobą, kur jau kiek anksčiau pasisekė įsikurti jos vyrui dr. Kuncaičiui su šeima. Ponia J. Kuncaitienė ir toliau pasilieka "LAIKO" Redakcinėje Kolegijoje. Be to ji maloniai sutiko atstovauti "LAIKĄ" Kordobos lietuvių kolonijoje.

Red.

A. A. BENEDIKTUI MOGILAI

peranksti ir tragiškai atsiskyrus su šiuo pasauliu, liūdinčius jo Tėvus bei Gimines pp. Mogilus Kordoboje, pp. Pauliną ir Vladą Urbiečius, pp. Bronislavą ir Arsenijų Sarnovich'ius širdingai užjaučia

"LAIKO" REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA

Išvyko atostogų. "LAIKO" Garbės Leidėjai Ponia Emilija Čekanauskienė ir p. inž. Jonas Čekanauskas su šeima išvyko atostogų į Kordobos kalnus. Ponai Deveikiai atostogauja Mar del Platoje. Žinomas pramonininkas p. Geigas su šeima atostogauja Kordoboje, o pramonininkas p. K. Šulnis su visa šeima savo atostogas leidžia Mar del Plata kurorte. Rep.

Lietuvai Išlaisvinti Centro Argentinoje posėdis įvyko Aušros Vartų parapijos patalpose š. m. vasario 6 d. Nutarta pakviesti pokariniams laikais atvykusių lietuvių tremtinių atstovus į Lietuvai Išlaisvinti Centro Argentinoje sąstatą ir įsteigti Pasaulio Lietuvių Bendruomenę Argentinoje. Tam tikslui paruošiamieji darbai jau vykdomi. Posėdyje taip pat buvo aptarti pasiruošimo darbai, susiję su Vasario 16 d. minėjimu, įvykstančiu vasario 20 d., sekmadienį. L.

Svarbus tremtinių susirinkimas, turėjęs įvykti vasario 6 d. Lietuvių Salėje Avellanedoje, tapo nukeltas į vasario 27 d. Nukėlimo priežastis yra nuolatinės menininkų repetacijos ir kiti platūs pasiruošimai sąryšyje su Vasario 16 d. minėjimu, įvykstančiu vasario 20 d. Kadangi būsimasis susirinkimas bus labai svarbus, tai jo rengėjai visus naujai atvykusius lietuvius kviečia būtinai dalyvauti. L. V-ba.

Labdaros draugija š. m. vasario 6 d. turėjo gausų savo narių susirinkimą parapijos patalpose. Buvo priimta metinė apyskaita ir nutarta kovo 6 d., sekmadienį, surengti šeimyninę arbatėlę J. E. vysk. Petriui P. Būčiui M. I. C. pagerbti.

Aušros Vartų parapijos bažnyčioje 1948. m. buvo pakrikštyti 36 lietuviai ir 281 vietiniai.

Mirė Benediktas Mogila. Š. m. sausio 30 d. Quilmes priemiestyje, eidamas šaligatvį, buvo užgautas praeinančio kolektyvo nr. 225 ir po trijų valandų ligoninėje mirė Ponios Urbietienės-Mogilaitės brolis Benediktas Mogila, Jungtinių Amerikos Valstybių pilietis. A. a. Velionio kūnas rytojaus dieną buvo pervežtas į Kordobą, kur gyvena jo tėvai, ir su iškilėmis palaidotas. Rep.

A. A. BENEDIKTUI MOGILAI TRAGIŠKAI ŽUVUS

Gilią užuojautą reiškia liūdintiems Velionio Tėvams bei Giminėms pp. Mogilams Kordoboje, pp. Paulinai ir Vladui Urbiečiams, pp. Bronislavai ir Arsenijui Sarnovich'iams

Inž. JONAS ČEKANAUSKAS su šeima

Dėl tragiškos

A. A. BENEDIKTO MOGILOS mirties

Liūdintiems Velionio Tėvams ir Giminėms pp. Mogilams Kordoboje, pp. Paulinai ir Vladui Urbiečiams, pp. Bronislavai ir Arsenijui Sarnovich'iams nuoširdžią užuojautą reiškia

KAZIMIERAS DEVEIKIS SU ŠEIMA

Kur ir kaip švenčiama

Vasario 16

BUENOS AIRES — AVELLANEDOJ Tautos šventė bus ypatingai iškilmingai švenčiama sausio 20 d., sekmadienį. Iš ryto, 8.30 val., per Buenos Aires radio stotį Mitre LR6 bus transliuojama ypatinga Vasario 16 dieniui pritaikinta programa.

10.30 val. lietuvių Aušros Vartų parapijos bažnyčioje įvyks iškilmingos pamaldos už Lietuvą, kurias atlaikys didelis lietuvių draugas J. E. arkivyskupas Pranciškus Aragone. Pamaldose dalyvaus ir didžiąjai šventei pritaikintą pamokslą pasakys J. E. vyskupas Petras Pranciškus Būčys M. I. C., Marijonų Kongregacijos Generalas, kuris vasario 17 d. iš Romos atskrenda į Argentina. Pamaldų metu giedos šv. Cecilijos choras ir gros neseniai iš Europos atvykusi smuikininkė p-lė Elena Kuprevičiūtė, akompaniuojant jos broliui pianistui prof. Andriui Kuprevičiui. Pamaldose dalyvaus visos lietuviškos organizacijos su savo vėliavomis. Kas gali, pasiūpūs tautiniais rūbais.

17.00 val. Lietuvių Salėje, Brasil 835. Avellaneda, įvyksta didingas Vasario 16 d. minėjimas. Oficialiojoje dalyje bus J. E. vysk. P. Būčio M. I. C. kalba, inž. J. Ramanausko paskaita, trumpi žymių žmonių sveikinimai. Ypačiai turtingoje meninėje dalyje pasirodys smuikininkė Elena Kuprevičiūtė, pianistas prof. A. Kuprevičius, didžiausiojo Buenos Aires teatro Colón šokėja Rožytė Ryliškaitė, Tautinių Šokių Ansamblis, buvusieji Lietuvos teatrų aktoriai, solistai, na ir mūsų kolonijos pažiba — šv. Cecilijos Choras, kompozitoriaus V. Rymavičiaus vadovaujamas. Salė pirmą kartą bus aprūpinta nuosavomis patogiomis kėdėmis, o scena papuošta puikiais lietuviškais dekoracijomis.

Ponus Mogilus ir jų Gimines Kordoboje, pp. Pauliną ir Vladą Urbiečius, pp. Bronislavą ir Arsenijų Sarnovich'ius

dėl tragiškos

A. A. BENEDIKTO MOGILOS

mirties

nuoširdžiai užjaučia

Inž. JONAS RAMANAUSKAS

A. A. BENEDIKTUI MOGILAI

netikėtai ir tragiškai žuvus

Nuliūdusiems Velionio Tėvams bei Giminėms pp. Mogilams Kordoboje, pp. Paulinai ir Vladai Urbiečiams, pp. Bronislavai ir Arsenijui Sarnovich'iams gilią užuojautą reiškia

EMILJA ČEKANAUSKIENĖ

kurias gamina neseniai iš Europos tvykęs lietuvis dailininkas.

BERISSO lietuviai, Mindaugiečių vadovaujami, Tautos šventės minėjimą ruošia vasario 13 d. Tam tikslui iš Buenos Aires į Berisso atvyks šv. Cecilijos Choras su komp. V. Rymavičium pryšakyje, ir net koletas autobusų su mūsų tautiečiais, kurie nori aplankyti savo Brolius berisiečius. Paskaitą skaitys neseniai iš Austrijos atvykęs profesorius Domas Gruodis. Į iškilmingas pamaldas už pavergtąją Tėvynę atvyks bent du lietuviai kunigai iš Avellanedos.

ROSARIO lietuviai Tautos šventę švenčia vasario 20 d. Ją ruošia vietos susipratę lietuviai patrijotai. Šventė prasidės 10 val. pamaldomis. Po pamaldų Saladillo klebonijos kieme įvyks iškilmingas minėjimas, kuriame šventei pritaikintą kalbą pasakys neseniai iš Europos atvykęs Dr. Augustinas Laucis. Žodį tars ir kiek anksčiau iš Europos atvykęs Dr. Aleksandras Zotovás. Minėjime, kaip ir pamaldose, dalyvaus specialiai tam tikslui iš Avellanedos atvykęs kunigas lietuvis. Po to seks dainos, deklamacijos ir užkandžiai.

URUGVAJAUS LIETUVIAI patriotai tą didžiąją dieną pradės švęsti vasario 13 d. pamaldomis. Vasario 16 d. vakare 6.30 val. Montevideo radio stotis CX 8 Sarandi skiria pusvalandį lietuviškoms kalboms, dainoms ir muzikai.

Vasario 19 d. 9 val. vakare L. Kultūros Draugija rengia minėjimą A. Žukelio kino salėje, kur, kaip kasmet, bus įvairi programa ir gausu publikos.

K.

Linksmi priešuzgavėniniai

KARNAVALAI

įvyksta vakarais: vasario 26, 27, 28 ir kovo 1 dienomis.

Lietuvių Salėje,

BRASIL 835, AVELLANEDA

Jeigu nori pirkti arba parduoti
žemės sklypą (lotą)

bet kokio dydžio ir bet kokioje vietoje
kreipkis į

ANTONIO ZIBELIS

J. A. ROCA 1047, HURLINGHAM — F. C. P.

T. E. 655 - 0423

Pirmėlis Moterų Grožio Salonas

KIRPYKLA "LA RUBIA"

Savininkė:

ONA KASPARIENĖ

Soler 3441 Bs. Aires T. A. 79, Gómez 2528

PAIEŠKOMI ASMENYS:

Baronas Antanas, Bagdanavičius Vaclovas, Četkauskas Jonas ir Julė, Kušlys Juozas, Kanapeckaitė Ona (Leiner), Marcinkaitė Marijona, Narvilienė-Bernaitaitė Zuzana, Naudžius Antanas, Preikša Klemensas ir Monika, Puizinas Jeronimas ir Olga, Prapakavičius Antanas, Puščius Feliksas, Rimavičius Kazys, Stikliuvienė-Matulaičytė Marcelė, Staankūnas Juozas, Šporaitytė (Rimavičienė) Ona, Šveikauskas Jonas, Vaižmužytė Paulina, Valasauskas Eduardas ir Vytauskas.

Ablačinskas Aleksas, Aštrauskienė Marija, Andruškevičius Vaclovas, Buinickaitė Stefa, Dubra Krišius, Mickevičius Stasys ir žmona, Milius Antanas, Mioldažys Vincas, Pilipavičius Juozas, Raižys Martynas, Rudys Antanas, Ropienius Augustas ir žmona, Tamulėnas Jonas, Urbonas Mykolas, Variakojis Adomas, Žemetskis Antanas ir Zakažauskas Mykolas.

Viršpaminėtus paieško jų giminės. Dėl smulkmenų prašoma kreiptis į Lietuvos Pasiuntinybę, calle 21 de Setiembre 2511, 6 p., Montevideo, Uruguay. Asmeniškai galima teirautis kasdien, išskyrus šventadienius, priėmimo valandomis nuo 9 iki 12 val.

Pasiuntinybė.

PRITYRUSI MODISTĖ
ONUTĖ ZUPKIENĖ
Gral. Aguilar 1253 Montevideo

ALFONSO BARTAŠIŪNO
Metalų liejimo ir apdirbimo Įmonė
Zapican 2789 Montevideo
Telefono: 23 7 48

Foto K I K A

LUIS FERSZKO y G. SARMIENTO

Artistas Fotógrafos

Montevideo 482 T. E. 303 Berisso

RUDOLFO KUREIKIO

LIETUVIŠKA KIRPYKLA

Brasil 796, 4 de Junio (priešais Lietuvių Salę)

DIPLOMUOTA MODISTĖ
MAGDALENA TUMOSIENĖ

Priima įvairius sezoninius ir proginius užsakymus

Sarmiento 510 Avellaneda

Jei nari statyti namus, kreipkis į

B E L O G A R

EMPRESA CONSTRUCTORA

Savininkai:

A. BIELOPOLSKY ir O. GARIBALDI

Planos - Proyectos - Presupuestos

Ejecución Obras

Hipólito Irigoyen 676 T. E. 33 - 9576
Buenos Aires

" I M A N "

Adolfas Kaušinis

Vienintelis lietuvis Urugvajuje, turįs Elektros Stoties teises. Atlieka visus elektros įrengimus ir pataisymus. Lietuviams didelė nuolaida.

San José 1088 Montevideo

Telefono: 8 79 56

FUNDICION PRADO

Fundición de Bronce Mecanico, Aluminio y Herrajes en General. Sección Mecanica y Estampados Matrices de Todas Clases y para Toda Industria

EDUARDO JUSYS

Molinos de Raffo 473 Montevideo

Telefono: 22 53 05

PERMANENTES, TINTURAS y PEINADOS

CASA DESIMONE

Permanentes autotérmicas a Vapor

Eléctricas a la Crema y al Aceite

Napoles esq. Habana, T. E. 314,

Berisso F. C. S.

L A I D O J I M O I S T A I G A

Sena ir garantuota Casa Boccio Hnos, representatas Lofeudo.

Nebrangiai laidoja ir sutvarko dokumentus

Kreipkis:

Calle Barcelona 4452, T. E. 22,

Berisso F. C. S.

" LIETUVOS AIDAI "

Lietuviškoji radio valandėlė kiekvieną sekmadienį 8 val. 30 min.

Radio Mitre LR6

Dir. ZEFERINAS JUKNEVIČIUS

ČIUZINIŲ IR UZUOLAIŲ
Dirbtuvė – Parduotuvė

Parduodama bovelna, vilnos ir įvairios drobės. Daroma valizoms užvalkalai. Taisomos įvairios minkštos kėdės, daromos gulimos kėdės ir turkiškos lovos.
Kaimos labai prieinamos.

Antanas Šalčiūnas

Juan B. Alberdi 933 T. E. 60-2784
Buenos Aires

Baldų Fabrikas

Gaminami visų rūšių ir stilių baldai

Antanas Girdauskas

Savininkas

Hernandarias 1721 Buenos Aires

Bronzos valcavimo ir vamzdelių traukimo

Dirbtuvė

Priima įvairius užsakymus

Antanas Barzdžius

Savininkas

Av. Alvarez Jonte 1657, Bs. Aires. T. E. 59-5248

FOTO EMILIJA

ATLIEKAMI ĮVAIRUS FOTO DARBAI
EMILIJA JASIUKYNIENĖ

Savininkė

Nogoya 2969, Villa del Parque. T. E. 50-7319

Batų Dirbtuvė ir Cigarečių Parduotuvė

Gaminami nauji ir taisomi seni batai

JUOZAS ŠNIPAS

Savininkė

Cabildo 651 — Villa Porvenir — Avellaneda

SIUVYKLA IR PARDUOTUVĖ

Didelis pasirinkimas
JUOZAS KUČINSKAS

Savininkas

Gral. Roca 4700 Avellaneda

DIPLOMUOTA MODISTĖ
DANUTĖ GILVYDIENĖ

•
Rio Cuarto 3244
Buenos Aires

Didelė ir moderniška moteriškų rūbų
siuvykla

Modas Survila

Darbas atliekamas sąžiningai, meniškai
ir punctualiai

Esmeralda 823 Buenos Aires
T. E. 31-8446

ELEKTRINIS KĖDŽIŲ FABRIKAS "LIT"

Didelis pasirinkimas. Išpildomi įvairūs užsakymai. Pristatome į visas miesto dalis.
Savininkas

Jonas Aukštikalnis

Vienas iš pirmųjų lietuvių, praskynęs kelią
šitai pramonės šakai Argentinoje

Posadas 23, Avellaneda. T.A. 20, Wilde 7831
(aukštuma Av. Mitre 4500)

LIETUVIŠKA VALGYKLA -- RESTORANAS
Skanūs įvairiausių rūšių valgiai. Mandagus
ir greitas patarnavimas
Savininkas

KAZIMIERAS DUDA

Pedro de Mendoza 2117 T. A. 21 - 2952

FOTO STUDIJA

Fotografijų didinimas. Įvairių rūšių portretų
gaminimas. Fotografuoja švenčių,
vestuvių ir kitas iškilmes
Savininkas

Stanislovas Antanavičius

Av. Pavón 1869 Avellaneda

KĖDŽIŲ DIRBTUVĖ

Priima įvairius užsakymus. Darbas atlieka-
mas sąžiningai ir gražiai
Savininkas

M. ŠLIKAS

P-je. Blandengues 3015 (altura H. Cortes 650)
Avellaneda

Lietuviška įvairių prekių Krautuvė
Savininkas

JULĖ SKURAUŠKAITĖ

Lietuviai, remkite savo tautiečius, pirkdami
jų prekes!

Brasil 915, kamp. Mendoza Avellaneda

Metalo išdirbinių fabrikas

Gaminama įvairūs varžtai ir kitoki metaliniai išdirbiniai automatinėmis mašinomis ir dideliame kiekyje

Emilija T. de Čekanauskas

Brandzen 2645
T. A. 22 Avellaneda 8535 ir 4258 — Sarandi

MAŠINŲ FABRIKAS

Šaltam metalo apdirbimui

**KNIEDŽIŲ, VARŽTŲ IR VERŽEKLIŲ
FABRIKAS**

Vladus Urbietis

Savininkas:
C. Morón 3596 (Alt. Pavón 3500), Lanús
T. A. 241, Lanus 0116

KĖDŽIŲ FABRIKAS

Atlieka įvairius užsakymus ir pristato į namus. Didelis pasirinkimas.

JUOZAS JUŠKA

Savininkas
R. Gutierrez 1948 - Avellaneda - T. A. 22 - 5137

ELEKTRINIS KĖDŽIŲ FABRIKAS

Dirbamos įvairaus stiliaus stiprios kėdės viešbučiams, kavinėms, raštinėms ir privatiems butams

Kazys Vanagas ir Stasys Šulnis
Savininkai

Quilmes 184, Bs. Aires, T. A. 61, Corrales 4570

VITRINŲ FABRIKAS

Įvairiausi moderniški įrenginiai vaistinėms, drabužių parduotuvėms, barams ir t. t.

Savininkas:

Kazimieras Kaminskas

Trelles 1545-47 Buenos Aires
T. A. 59, Paternal 3675 ir 1918

Didelis Kėdžių Fabrikas

Gaminamos įvairių rūšių kėdės dideliais kiekiais. Darbas atliekamas sąžiningai ir punktualiai

Savininkai:

Šulnis ir Geigas

Chile 765 — Humberto I 1956
T. A. 20 - 9578 Avellaneda

Correo
Argentino
Casa Central

FRANQUEO PAGADO
Concesión No. 4289

TARIFA REDUCIDA
Concesión No. 4015

Registro Nacional de la Prop. Intelectual No. 282140

Geležinių ir bronzinių įvairaus dydžio varžtų (tornillos) metalui veržti fabrikas
Gaminama automatinėmis staklėmis

Inž. Jonas Čekanauskas

Brandzen 2555 - Avellaneda - T. A. 22-9264
T. A. Particular: 22, Avellaneda 7812

Mechaninė dirbtuvė

Veržeklių gamyba. Gaminamos standartizuotos geležinės ir bronzinės veržeklės

Savininkas:

Inž. Jonas Ramanauskas

Anatole France 390, Sarandi, Avellaneda

LIETUVIŠKA DUONOS KEPYKLA 'EUROPA'

Kepama įvairių rūšių lietuviška duona. Pardavimas vietoje ir su pristatymu į namus. Priimami užsakymai įvairių švenčių ir iškilmų paruošimui

Jonas Motekūnas

Savininkas
Curupayti 230-32 - Gerli F.C.S. - Avellaneda
T. A. 241, Lanus 0933

Lietuviškas kėdžių fabrikas

Gaminamos tvirtos ir stilingos kėdės pagal užsakymą: viešbučiams, kavinėms, raštinėms, krautuvėms ir privatiems butams

Bronius Eidukonis

Savininkas

Salta 265, Sarandi F.C.S. T. A. 22 - 5461

MECHANINĖ DIRBTUVĖ

Įvairiems darbams. — Įvairiausi pritaikymai, padangų ir stabdžių keitimas. Darbas atliekamas sąžiningai ir greitai.

J. Sudnius ir D. Reale

Entre Rios 1866, Buenos Aires - T. A. 23-0903